Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 36 (1027) TORSDAGEN DEN 6 SEPTEMBER 1906. 19:DE ÅRG.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ELISABETH VON FRIESEN.

DET FINNS MÄNNISKOR, som man, oberoende af hvad de uträttat af stort eller litet här i världen, känner ett starkt behof att få tacka endast och allenast för hvad de *varit*. Elisabeth von Friesen var en sådan människa. Hon var nämligen en personlighet i detta ords djupare betydelse. Vår på verkliga personer så fattiga tid känner dock en innerlig längtan efter dem, ett starkt behof af dem, och vi andra, hvardagsmänniskor, — många af oss åtminstone — känna oss tacksamma mot dem, som nådde högre än vi, som blefvo, hvad vi ej blifvit.

Elisabeth eller — såsom de flesta kallade henne — Elin von Freisen föddes 1851 i Hökhufvuds församling af Uppsala ärkestift, där fadern var kyrkoherde. Hon var den 9:de i ordningen af 12 syskon, 5 i faderns första gifte, 7 i det andra. I ett sådant hem fanns naturligtvis mycket att göra, och Elin, sin mors äldsta dotter, blef tidigt nog moderns lilla hjälpreda, liksom hon ock sedermera i lifvet blef henne ett värderikt stöd och en god rådgifverska. Pjåsk och klemighet förekommo icke i den tidens, åtminstone icke i det hemmets uppfostran. I arla morgonstund måste den lilla flickan upp och spola till väfven, och det gällde att ej försofva sig. För en natur som Elins behöfdes inga stränga ord för att mana till plikttrohet och arbetsamhet. Dessa egenskaper voro henne medfödda.

Sin bokliga utbildning fick hon dels i hemmet, dels i den s. k. Klosterskolan i Uppsala, den på sin tid bäst ansedda i staden. Efter att i ett par års tid ha haft plats som kassör hos Säfveåns aktiebolag i Göteborg, erhöll hon år 1882 anställning vid Stockholms Intecknings-Garanti-Aktiebolag, en anställning som hon vid dödsfallet innehade och sålunda hade beklädt i 24 år. Förmän och kamrater hafva vitsordat hennes framstående duglighet och arbetsförmåga samt hennes utomordentliga plikttrohet. Hon gaf sig helt åt sin uppgift, hvilken denna än månde vara, och det låg ej för henne, såsom man säger, att nöja sig med halfgjordt arbete.

Det är betecknande för hennes karaktär, att då hon som helt liten för första gången förde nål i sin hand, jämrade hon och beklagade sig öfver, att arbetet ej blef så väl gjordt, som hon önskade, och det blef den kärleksfulla moderns uppgift att lugna och trösta den lilla nybörjaren i stället för att egga henne. Och denna sträfvan att uträtta det bästa möjliga, denna känsla af att hon stod långt från målet följde henne lifvet igenom. Sin plikt ville hon göra utan afprutning. Hällre hörde hon till dem, som gjorde för mycket, än till dem, som gjorde för litet. Väl hörde hon till deras antal, hvilka önska, att det kvinnliga arbetet lönas efter förtjänst, d. v. s. utan hänsyn till kön, men — huru som hälst — ett fullgodt arbete ville hon göra. Att "addera siffror i långa banor" och mera sådant är ju egentligen icke ett arbete, som kan entusiasmera någon, det skaffar icke luft under själens vingar, "men", brukade hon säga, "det är ju ett arbete det såväl som något annat och ett arbete som måste göras."

Och hur godt kände hon det ej för öfrigt att få höra till dem, sam arbeta, och huru väl trifdes hon ej bland sina kamrater! Den, som skrifver dessa rader, hörde henne så ofta under de senare åren tala nästan med rörelse om, huru snälla hennes kamrater voro, och huru väl hon fann sig ibland dem, såväl äldre som yngre. Trots sina 55 år var hon ännu ungdomlig till sinnet. Hon förstod, att de unga behöfde skämt och glädje, och de voro henne tacksamma, för att hon förstod dem. Sålunda bidrogo också arbetet och lifvet med arbetskamraterna att hos henne skapa den harmoni, som utmärkte henne, och som så att säga utgjorde hennes egentliga väsen. Hos henne fann man harmoni mellan lif och öfvertygelse, mellan tankar och ord. Den klara stämman med dess fulltoniga klang gaf ovillkorligen ett intryck af pålitlighet och vederhäftighet. Här fanns icke spår af skrymteri eller falskhet, ingen humbug, inga tomma talesätt, intet självkärt skryt, utan, såsom jag redan antydt, ett afgjordt underskattande af det egna värdet. Stränga fordringar ställde hon på sig själf, tycktes ock stundom ställa dem på andra. Tycktes, säger jag, ty i själfva verket var hon mycket rädd för att vara för sträng eller orättvis mot någon. I sina omdömen om andra var det påfallande, huru angelägen hon var att ej låta sig förvillas af personliga sympatier eller antipatier. I detta som i mycket annat var hon — äfven andligen — hufvudet högre än de flesta af oss andra, som så lätt låta våra omdömen bero af den ställning andra intaga gentemot oss. Stolt syntes hon mången, som icke kände henne. Stolt var hon endast i sin finkänslighet att hällre gifva än begära en tjänst. Självständig föreföll hon, och detta var hon också, i så måtto att hon hade sin mening för sig. Tankefrihet värderade hon högt för egen del, men tillhörde också de ovanliga, som unna samma frihet åt andra, och aldrig forsökte hon truga sin mening på någon annan.

Vid tanken på Elin von Friesen och hennes förhållande till en närmare eller fjärmare omgifning, kommer jag ovillkorligen att besinna den olika ställning, som människor i allmänhet intaga till en sådan omgifning. Många, kanske de flesta, visa sina älskvärdaste sidor mot en yttre omgifning och låta de mindre älskvärda sidorna framträda i den närmaste kretsen. Sådant var ej förhållandet med min vän. Därmed vill jag ingalunda hafva sagt, att hon visade sig litet älskvärd för främlingar. Tvärtom torde nog de flesta äfven bland dessa, hvilka kommo i endast flyktig beröring med henne, hafva af henne fått intrycket af en tjänstvillig, tillmötesgående och urban personlighet. Men de allra bästa egenskaperna, det rena guldet i hennes väsen kom endast till synes i den trängre kretsen. För sina vänner var hon "vännen utan vank eller lyte", såsom en af dem sagt. Aldrig vädjade man förgäfves till hennes deltagande. Begärde man ett råd af henne, så visste man att, innan det gafs, skulle det vara noga öfverlagdt, klart och besinningsfullt. Man kände, såsom någon sade, "att man nu ej behöfde gå till någon annan", Ty hon var både god och klok.

De drag, som bilden härofvan återgifva, föreföllo nog somliga som något kärfva och stränga, och föga torde en ytlig betraktare hafva anat, hvilket djupt känsligt hjärta, som klappade bakom denna yttre, skenbara stelhet, eller det sinne för skämt och barnsligt uppsluppen glädtighet, som fanns hos henne.

Hvad hon var för sina föräldrar, i synnerhet för modern, så länge denna lefde, och då och sedermera för sina syskon, det är svårt att beskrifva. Den tillgifvenhet och — än mer — den finkänsliga takt och hänsyn hon städse utan undantag visade dessa sina nära och kära, det torde, liksom hon själf tyvärr, höra till det mera ovanliga i denna vår bristfälliga värld.

Så står hon för dem, som kände henne, som en sällspordt nobel och helgjuten personlighet, sådan som det vore godt, om vårt land och vårt folk ägde många af både bland män och kvinnor, ej minst bland kvinnor. Efter sig har hon lämnat tomhet och saknad, men också ett minne, som äfven efter döden verkar med lifvets kraft — därför vill jag tacka henne för hvad hon varit.

EN VÄN.

HÖSTSTÄMNING.

VI SITTA stilla vid hvarandras sida.
Likt gula flingor bladen kring oss falla.
Du trycker varmt min hand, men frostigt kalla
jag känner dina fingrar. Ser du, vän,
nu draga vårens svalor bort igen!

Hur lugn är viken! Likt ett sollyst fönster.
Hur tydligt tecknas icke på dess spegel
liksom en svan i sömn vårt hvita segel
och skogens ram i genombrutet mönster!
Allt hvilar — det är lifvets fyllda mått.
Vän, vet du det, ditt hår är redan grått.

Nu är den mogna fruktens skördedagar,
re'n ligger bärgad sommarns gyllne äring,
och barnen vandra hem från hasselhagar
med korgar, fyllda rikt till glad förtäring.
Det är ej långt till vinterbrasans fred.
Se, vän, hur vackert höstens sol går ned!

SIGRID ELMBLAD.

BLAND SCHWEIZARE.

DÅ MAN sammanträffar med personer, som rest i Schweiz, är det ytterst sällan man får det intryck, att de sett något af folket, att de veta något om lifvet i en schweizisk stad eller by. Det är Alperna, sjöarna, de stora turistcentra med massan af främlingar, som fångat deras intresse. Men schweizarna? Ja, ofta ha de ej gjort någon annan schweizisk bekantskap än möjligen hotellvärdens. Nå, träffar man på aristokraterna bland dessa — dem finner man oftast inom de familjer, som sedan generationer tillbaka innehaft ett och samma stora turisthotell — så kan den bekantskapen vara rätt intressant, ty ej sällan äro de schweiziska hotellägarna mycket bildade människor med stor människokännedom och häpnadsväckande språkkunskap. Rätt lustigt var det att höra deras karaktäristik af de olika nationerna. Bara på sättet att gå och röra sig, när de kommo upp från bangården, påstod sig en af dem kunna säga, hvad slags landsmän främlingarna voro. Och då en af hans vänner tillåtit sig betvifla hans ofelbarhet i den vägen och därför slagit vad med honom om att han i hundra fall måste taga fel åtminstone i de tjugo, så fick denne orätt, endast i nio fall hade han misstagit sig.

Men hotellägaren är naturligtvis ej en schweizisk utan en kosmopolitisk företeelse — ofta har han fått sin uppfostran utomlands — och inte heller får man, tror jag, något intryck af schweizarna såsom folk, om man slår sig ned i de stora städerna och där gör bekantskaper. Schweiz är inte för inte turistlandet par préférence, man lefver ej ostraffadt nästan hela året om så att säga inför vidöppna dörrar — landet har ofta något af den kosmopolitiska flackheten öfver sig. Aldrig glömmer jag den 1 augusti i Luzern. Denna dag är schweizarnas stora nationaldag, då de fira minnet af frigörelsen från det habsburgska oket. Öfverallt i hela landet ringes det denna afton samtidigt i kyrkklockorna och tändes det eldar på bergshöjderna. — Nå, vi voro i Luzern den dagen och sutto just vid den tid kyrkklockorna började ringa i en restaurant, som besöktes företrädesvis af schweizare. Vi väntade naturligtvis, att i samma stund det italienska kapell, som utförde musiken, skulle tystna för en stund eller skulle spela något fosterländskt, t. ex. den vackra folksången, samt att publiken på något sätt skulle visa, att den hade reda på dagens betydelse. Men intet af allt detta inträffade. Orkestern gick oförtrutet på med sina Straussvalser, människorna sutto där, som det syntes, alldeles oberörda af klockklangen, och när så en af italienarne uppträdde och sjöng en rolig visa, applåderade man frenetiskt. Visserligen var hela staden strålande vackert illuminerad, men man kunde ej värja sig för misstanken, att detta delvis skett för att den skulle göra det möjligast starka intryck på främlingarna, som funnos där i tusental. Massor af stadsborna själfva kunde ej deltaga i festen eller åse fackeltåget, där butikerna voro öppna precis lika länge som vanligt, d. v. s. till ½ 10.

Nej, skall man studera schweizerfolket, då skall man slå sig ned i någon vanlig by, dit främlingar i allmänhet ej komma. Och det finns en mängd sådana byar med härligt läge och äkta schweizertyp.

*

Det allra första, som förvånade oss, då vi sett oss om litet i det lilla Münchenbuchsee, en by i kantonen Bern, var den karaktär af villastad den ägde. Detta berodde naturligtvis först och främst på byggnadsstilen. Inga låga små byggnader, utan idel äkta schweizerhus af den typ, vi alla känna till, med det långt öfverskjutande taket, verandorna, som gå utmed hela huset, och trappan vid ena gafveln. Byggnaden är ju pittoresk i och för sig, men blir detta i mycket högre grad genom den mängd blommor, som pryda den. Inte ens det minsta lilla fönstret i fattigmans hus saknar sin rad af pelargoner från bjärtaste högrödt till vackraste skärt. För att fönstren skola kunna öppnas utan risk för blommorna att falla ut, har man på många håll antingen satt ett näpet grönmåladt stängsel utanför dem eller också spänt ett par snören framför dem. Utmed hela det låga räcket på verandan — i förmögnare hem är detta ofta vackert snidadt — står kruka vid kruka med pelargoner eller också grönmålade lådor med blommande krasse i.

Nedanför verandan tar ofta vinet vid och bildar då det vackraste gröna hvalf. Lägg så till, att det knappt finns ett enda hus, som ej äger en trädgård med de härligaste rosor, rosor af alla slag, från de bjärtröda eller hvita klängrosorna till de stoltaste stamrosor, så måste man medge, att en bernerby kan te sig lockande för en främling. För öfrigt finnes i Münchenbuchsee åtskilligt annat, som lockar, bl. a. de intressanta gamla klosterbyggnaderna, ytterst egendomliga och svåra att hitta i samt omgifna af en förr säkerligen underbart vacker trädgård. Hvilken njutning att sitta på den låga klostermuren och drömma sig tillbaka till gångna tider utan att någonsin behöfva störas af turister med Bädeker i händerna! —

Det dröjde bra nog länge, innan vår värdinna kunde öfvertyga oss om att Münchenbuchsee ej var någon ovanligt vacker och välmående by, utan endast en af de många i detta lyckliga land. Först sedan vi sett ett par andra ännu präktigare byar i kantonen Bern, kände vi oss öfvertygade.

Bland husen i den lilla byn var det ett, som vi alltifrån vår ankomst särskildt gifvit akt på, emedan det var ännu vackrare än de andra. Gärna hade vi velat titta in i trädgården, men vågade det ej. Så en dag skulle jag halfsula ett par skor och frågade därför en af jungfrurna, hvar skomakaren bodde. Hur förvånade vi blefvo, då hon pekade just på vårt paradis. Och så trädde vi in i den härligaste lilla trädgård med La France, Coquette des Alpes, Gloire de Dijon och Marechal Niel-rosor, med begonier af alla möjliga slag, fikus-träd och blommande jasmin samt den utsöktaste lilla frukt- och grönsaksafdelning. Hvart man såg, en prydlighet nästan utan like, ogräs kunde vi helt enkelt knappt upptäcka. Till och med den gamla pumpen hade man tänkt på och klädt honom i en rik murgrönsskrud.

Vårt intresse och vår beundran gladde tydligen dottern i huset, som kommit oss till mötes i stället för mäster själf, och hon berättade, huru förtjusta de voro såväl i trädgården som i alla krukväxterna på verandan. De voro alldeles ensamma om att sköta trädgården, modern och hon. Fadern var mycket upptagen af sitt yrke. Till sist blefvo vi inbjudna att bese hemmet, fint som ett dockskåp, och blefvo undfägnade med jättestora jordgubbar från trädgården. Vid afskedet fick hvar och en af oss en bukett härliga rosor. Förgäfves sökte vi få betala för ett par småsaker vi tagit på samma gång, t. ex. kängsnören — nej, inte en centime utom de tre francs för halfsulningen. Så kan det se ut i det Schweiz, där ej utlänningarna grassera.

Också i hotellet, där vi bodde, fanns det massor af blommor. Och då jag frågade den snälla fröken Ida, som var ett slags "Oberkellnerin", hur de kunde hinna med att sköta dem alla, svarade hon gladt: "Det måste man hinna med. Utan blommor kan man ju inte lefva."

Samma kärlek till marken och arbetet därpå tycker man sig se bevis på, när man betraktar de ståtliga åkrarna och ängarna, som omge byn. Bondgårdarna, som ligga i utkanten af denna, skilja sig från de andra byggnaderna endast därigenom, att de äro större och ha väldigare tak än dessa. Man förstår, att de måste vara stora, då ofta under ett och samma tak skola rymmas boningshus, stall, ladugård och hölada.

Hvad som i hög grad bidrar till att ge såväl byarna som landsbygden i allmänhet i kantonen Bern en så ljus, glad och frisk prägel är den nästan totala frånvaron af egentlig industrialism. Inga fula fabriksbyggnader, inga rökande fabriksskorstenar, inga gråa rader arbetarbostäder. Flertalet af befolkningen utgöres af rika bönder; jordmånen här är ovanligt god. Mejerihandteringen är högt uppdrifven, ostberedning förekommer i stor skala. Särskildt bekant är Emmenthalerosten. — Men icke blott bönderna, utan äfven handtverkarne här tyckas vara ovanligt välbärgade. Men så äro de också ett idogt släkte.

Arbetsamhet och en ovanligt långt drifven social jämnställdhet synas mig vara något i hög grad utmärkande för det protestantiska Schweiz. Nå, man kunde ju vänta sig detta i ett land med ett så fritt statsskick, men ändå blir man litet förbluffad, när man ser de talrika exemplen i det dagliga lifvet, ej minst på det kvinnliga området.

Jag tror inte, att schweiziska mödrar behöfva *tala* mycket med sina döttrar om arbetets ära, de blifva nämligen helt enkelt från barndomen vana vid att deltaga i alla husliga sysslor, man fordrar, att de efter måttet af sina krafter skola taga hushållsbördan på sin del. Detta sammanhänger naturligtvis med det förhållandet, att endast mycket rika eller socialt högtstående familjer ha tjänarinnor. Ha familjer af medelklassen, som äga många barn eller där t. ex. frun är sjuklig, en tjänarinna, så äter hon vid herrskapets bord och behandlas som medlem af familjen. Då vi en dag yttrade en önskan att få se de egendomliga schweiziska rumsugnarna, bad oss en af våra vänner, en seminarieadjunkt, att följa honom upp i hans hem och titta på dem, som där funnos. "Ledsamt nog är min hustru upptagen i dag," sade han, "hon tvättar. Men jag förmodar damerna ej ha något emot att hälsa på henne i köket."

Draperier tvättas eller färgas bäst och billigast af ***Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.***

Nej, det hade vi naturligtvis inte, det var tvärtom riktigt roligt att få språka en stund med den lilla frun därute vid tvättbaljan, helst som hon inte föreföll det minsta generad af att ta emot oss.

Ett annat exempel! När vi gjorde vårt första besök hos rektorn vid seminariet i närheten af byn — det är ett af Schweiz' förnämsta seminarier — togos vi emot af en nätt klädd tjänstflicka med en hvit mössa på håret och ett stort hvitt förkläde. Vi frågade, om vi möjligen komme olämpligt, om "die Herrschaften" redan börjat middagen, men fingo ett gladt: "Nej, visst inte, jag skall genast säga till min man" till svar. Så förvånade vi blefvo! Det var tydligen "Frau Director" vi hade framför oss. — Senare gjorde vi hennes bekantskap och vistades i hemmet. Det finns två barn där, en gosse och en flicka på 8 och 9 år, men hon skötte ensam det hela. Ensam vore för öfrigt orätt att säga, ty hon hade utmärkta små hjälpkrafter i sin lilla Marianne och i Hans. Marianne, ett det vackraste, friskaste landtbarn man kunde se, hade hela vintern på egen begäran fått ställa om frukosten, innan hon gick i skolan. Kl. 6 var hon uppe, gjorde upp eld, satte på kaffet, ordnade med dukningen och var sedan hela dagen pigg och glad i skolan, där hon för öfrigt var en af de bästa eleverna. — Efter måltiderna brukade husmodern försvinna en liten stund med båda barnen, under det mannen och vi sutto kvar och språkade. Det var diskningen, som på detta sätt undansköttes. — "Nå, men hur går det, då ni är sjuk?" frågade jag en gång henne. "Åh," blef det trygga svaret, "då hjälper förstås min man till; han är så klok och praktisk."

Vi sutto där tysta vi och tänkte på alla de kloka saker Elsa Törne sagt i sin Solidar om svenska fruar, svenska döttrar — och svenska äkta män.

Utan fara för öfverdrift torde man kunna förstå, att skolbildningen i Schweiz är en af de mest bidragande orsakerna till den sociala jämnställdheten därstädes. Här är folkskolan bottenskola, rikemans och fattigmans söner sitta på samma skolbänk. Vår vän, seminarierektorn, berättade, hurusom en bekant till honom, en af Basels rikaste män, aldrig tillät, att hans son gick annorlunda klädd i skolan än barnen af enkla familjer. Snygg skulle han vara, men därmed punkt. Och till sitt framtida kall som stor fabriksägare skulle han beredas, ej blott genom en grundlig intellektuell uppfostran, utan också genom att i fabriken passera "graderna" precis såsom en vanlig arbetare — detta för att han en gång just skulle lära sig förstå sina arbetare.

En svensk *blir* häpen, när han ser, hur ringa klasskillnaden är i Schweiz. I början funno vi det mycket besynnerligt att i hotellets trädgård se läkaren, notarien och seminarielärarne sitta tillsammans med ett par blusklädda karlar, låt vara i snygga blusar. Då vi meddelade Fräulein Ida våra tankar, gjorde hon stora ögon. "Åh, här kunna alla sitta tillsammans. Herr v. Müller (en rik ung egendomsägare, ättling af en gammal bernisk patricierfamilj) dricker gärna ett glas vin tillsammans med handtverkarna här. Men för resten äro de där männen i blusarna bland de rikaste i byn. De äro båda byggmästare och ha förstås uppsikt öfver arbetet. Därför komma de i blusar." Säkert är det detta, att man i Schweiz, äfven sedan man vunnit en ställning eller förvärfvat en förmögenhet, fortfarande deltar i arbetet, som gör, att den allmänna välmågan på många håll är så stor. Och hvarken rike mans söner eller döttrar äro befriade från arbete. Hotellet, där vi bodde, hvilket f. ö. var bekant såsom ett af de förträffligaste i kantonen — förmögna bernerfamiljer firade ofta sina bröllop där — innehades sedan ett tjugutal år tillbaka af en gammal fru Käch, hvilken skötte det tillsammans med sin son — han förestod köket — Fräulein Ida och tre uppasserskor. Före fru Kächs tid hade det skötts mycket dåligt, men tack vare sin arbetsamhet och duglighet hade hon redan efter ett tiotal år bragt det därhän, att hon ägde en ej obetydlig förmögenhet. Detta hindrade emellertid icke, att döttrarna, som vid den tiden voro vuxna och afslutat sin uppfostran, hvarje dag fingo hjälpa modern i arbetet, ja t. o. m. servera gästerna. Det var något underligt för oss att tänka, att den välbeställda "Frau Pfarrer" och den rika Frau R., hvars man ägde ett mycket vackert och modernt inredt hus i byn, ej funnit det vara under sin värdighet att syssla med sådant som serveringen. Men vi förstodo, att de mycket väl kunnat göra det, då vi under någon tid gifvit akt på den hållning herrarna iakttogo gentemot Fräulein Ida och hennes medhjälperskor. Under tre veckors tid sutto vi nästan hvar kväll i trädgården, och alltid voro ett par tre bord upptagna af herrar. Men ej en enda gång hände det, att något liknande kurtis förekom mellan dem och uppasserskorna. Däremot inträffade det ej sällan, att Fräulein Ida slog sig ned t. ex. vid det bord, där seminarielärarna sutto, och hon syntes alltid välkommen där.

Den aktning, som såväl här som på åtskilliga andra håll i Schweiz, där vi voro, visades de unga flickorna på hotell och restauranter, sammanhänger väl därmed, att det ofta är döttrar af goda familjer, som söka dessa platser för sommaren.

Aldrig trädde frånvaron af klasskillnad oss så starkt till mötes som vid en skyttefest i en stor by i det vackra Emmenthal. Skyttefesterna äro schweizarnas allra populäraste fester. De hållas växelvis i olika städer och byar, och hvarje plats anser det för en stor ära och glädje att få mottaga skyttarna. Langnau hade klädt sig i massor af blommor och flaggor, och ett historiskt barntåg hade ordnats, som skulle mottaga skyttarna. Det var en glädje att se dessa led af präktiga, hurtiga, med bössor utrustade män tåga fram till den ståtliga "Festhütte", som rests på en stor öppen plats invid byn. I det tåget gick den lärde vetenskapsmannen, ämbetsmannen och bonden sida vid sida om handtverkaren och arbetaren. Och vid den därpå följande middagen sutto de vid samma bord, utan att vare sig den ene eller den andre syntes finna något generande eller märkvärdigt i den saken. Naturligtvis märktes det, att det denna dag var något alldeles särskildt, som band människorna tillsammans — vid middagen talades nog mest om berömda skyttar och berömda skott — men är det ej något mycket betecknande, att just skytteidén, som sprungit upp ur viljan att värna fosterlandet, så kan samla hela folket omkring sig?

Och vi förstodo, hur det är möjligt, att Schweiz, som består af så många till religion, språk och seder olikartade folklager, ändock kan vara så starkt, kan så bestämdt ge intryck af att det, om det gäller, skall stå där som en man: schweizaren *vet*, att han har det bra i sitt land, han är stolt öfver sitt fria statsskick och älskar det. Lyckligt må man väl med skäl kalla det land, där striderna mellan samhällsklasserna ej varit eller äro sådana, att de för många kommit att undanskymma det stora gemensamma fäderneslandet.

MARIE LOUISE GAGNER.

KÖP
Svart Siden.
Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.
Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.
Sändes *tull- och portofritt* direkt till privata.
Schweizer & Co, Luzern S 6, (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

PELLE MOLINS DEN 2 DENNES AFTÄCKTA GRAFVÅRD I BODÖ. FOTO FÖR IDUN.

NÅGRA ERINRINGAR FRÅN PELLE MOLINS SISTA ÅR.

EN VÅRD PÅ DIKTARENS GRAF.

DET ÄR VID denna tid omkring 12 år sedan två lefnadsglada svenska turister en septemberdag passerade riksgränsen i norra Jämtlandsfjällen och vandrade ned i Hatfjelddalen i Norge. Från Mosjöen, en handelsplats vid Vefsenfjorden, följde de därefter med ångare upp till nordlandsstaden Bodö. Här tillbringade de hurtiga resenärerna några veckor tillsammans; än gjorde de utflykter i den säregna och vackra fjällvärld, som sträcker sig ned mot hafvet, och än voro de med ombord på fiskeskötar, då dessa styrde ut till hafs på sillfångst. Men en oktoberdag skildes de åt. Den ene, dåvarande med. kand. F. Lindskog, återvände hem till Sverige, medan den andre, Ådalens diktare Pelle Molin, stannade kvar i den norska staden, där han trifdes godt och redan mött flere vänner.

Molin hade lämnat fosterbygden för att aldrig mera återvända. Och äfven om diktarens lefnadsdag blifvit längre, är det i alla fall tvifvelaktigt, om han någonsin skulle ha styrt kosan tillbaka öfver fjällen. Ty det var allt för många bittra hågkomster härifrån och grusade förhoppningar, som bränt sig in i hans själ och så småningom fostrat ovilja till hembygden och dess folk. "Jag känner mig fullkomligt uppryckt med roten från den trakt i Sverige, där jag blifvit född till världen," skref han t. ex. 1895 från Sulitelma till en vän i Bodö. Vid några tillfällen yppade Molin för sin omgifning

Tvekar Ni i valet af tidning, så försök med STOCKHOLMS DAGBLAD! SJÄLFSTÄNDIG! INTRESSANT! LÄTTLÄST!

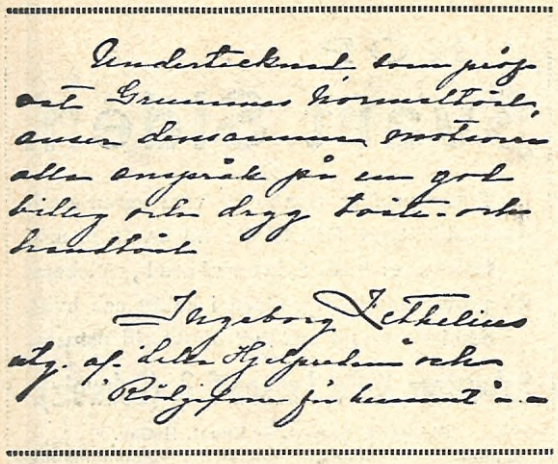

afsikten att emigrera till Sydamerika, men denna plan glömde han plötsligt bort för en annan, som en tid lifligt intresserade honom. Nordpolsfararen Andrée vidtog förberedelser till sin ballongfärd, och Molin ämnade som korrespondent för en amerikansk tidning medfölja till Spetsbergen. Ej heller denna tanke blef emellertid realiserad.

Molin kom, som nämnts, på hösten 1894 till Bodö. Han stannade sedan oafbrutet i staden till förvåren påföljande år, då han reste upp till Lofoten och gick ombord å en där stationerad räddningssköte. Lofotenfiskarnes farouppfyllda och intressanta lif hade länge lockat den svenske diktaren, och för att nu grundligt få en inblick i detta, delade han under ett par månader de öfriga besättningsmännens vedermöder och ansträngande arbete ombord. Då vädret var som svårast med vildstorm öfver hafvet, var det räddningsskötens plikt att styra ut, och aldrig saknades Molin på däcket, när vinden hven som värst i tackel och tåg och de skummande, gröna vågorna vårdslöst lekte med farkosten.

Från Lofoten gjorde han äfven några veckors besök uppe i Finnmarken, och det är från dessa kustfärder motiven till berättelserna "Lofotens målare", "Mor utrustar Lofot-fiskare", "En olycksdag i Lofoten", "Stormfartyg" och "Lefve gamla Sverige!" äro hämtade.

I midten af maj var Molin åter i Bodö. Han hade emellertid af Sulitelmabolaget blifvit anmodad utföra några målningar från Sulitelma, hvarför han i början af juli reste dit upp. Här stannade han ungefär ett halft år eller till strax efter nyår 1896, då han reste tillbaka Bodö. Under sin Sulitelmavistelse skref han bland annat "Historien om Gunnel". Om detta sitt arbete yttrade han i bref till en bekant i Bodö: "Jag har nu åstadkommit en förvirradt bitter historia, men jag kan ej förmå mig att ändra något på den, hälst som den skrifvits häruppe på en af Sulitelmatopparna."

Molins hälsa hade under ströftågen i de ogästvänliga vildfjällen fått en svår knäck, och då han i början af januari kom ned till staden, var han ej längre den i fysiskt afseende förut så starke och kraftige mannen. Han frös beständigt, men ville det oaktadt ej tillstå att han kände sig sjuk. Krafterna aftogo emellertid mer och mer, och i början af april måste han intaga sängen. Först då började han förstå, att det gällde lifvet. Med modigt lugn väntade han nu den sista krisen och uttalade för sin trogna och goda vårdarinna glädjen och tillfredsställelsen öfver att få sluta sina dagar i Bodö, där han var omgifven af många tillgifna vänner. Den 26 april afled han.

Molins käraste sysselsättning var, som bekant, målning, och pennan grep han vanligtvis endast, när brödbekymren trängde sig för nära inpå honom. "Lindskog vill, att jag skall kasta penseln och i stället taga pennan, men det skall då bli lögn," uttryckte han sig en gång.

För kort tid sedan kom undertecknad under ett besök i Bodö tillsammans med ett par af Pelle Molins vänner. Dessa förklarade, att diktaren under de sista månaderna af sitt lif synes ha kommit så att säga till rätta med sig själf, han började inse sin afgjorda talang för diktarekallet. "Så snart jag blir frisk, skall jag skrifva och arbeta, ty jag har stora och härliga uppslag och motiv," yttrade han vid ett tillfälle till sin vårdarinna, och en annan gång föllo orden: "Det jag hittills skrifvit är bara skräp, men vänta tills jag åter blir kry, så skall du få se på något annat . . ."

Huru härmed gick, veta vi alla. Det enda, hans penna därefter hann teckna ned, var nämligen några adresser till svenska tidningar för underrättelse om dödsfallet.

Öfver 10 år har den unge ångermanländske diktaren nu sofvit i Bodö gamla kyrkogård, och öfver 10 år har hviloplatsen väntat på en minnesvård. Endast en obetydlig liten urna har hittills utmärkt det ställe, där Molins stoft hvilar. Genom några för minnet af Ådalsdiktaren varmt intresserade mäns initiativ — särskildt faller tanken i detta sammanhang på skriftställaren Gustaf af Geijerstam, som bl. a. genom att samla och utgifva den aflidnes berättelser ägnat hans minne den största och vackraste gärden — har nu emellertid på grafven rests en stor och ståtlig bautasten af grofhuggen granit. Vården, som åstadkommits af medel, insamlade uteslutande från Sverige, är $3^1/_2$ meter hög och bär följande inskription:

Pelle Molin
Ådalens diktare
* Multrå, Sverige
$^8/_7$ 1864
† Bodö $^{26}/_4$ 1896.

I söndags ägde aftäckningshögtidligheten rum. Många af Molins gamla vänner i den norska staden och dess omgifning hade då mött upp, och en af dessa höll ett hjärtevarmt tal till hans minne. Äfven nedlades kransar och blommor på grafven.

Och nu minner den väldigaste och mest imponerande af griftgårdens alla vårdar om en svensk man med sällspord diktartalang och oböjligt, hårdt vikingalynne.

JANRIK BROMÉ.

I SJÄLTIDEN. SKISS FRÅN BOTTENHAFVET AF LUDVIG NORDSTRÖM.

PÄR-ERIK SUNDBERG, hamnens vildaste pojke fordom, nu gift med dottern till Jan Ågren, skulle, så sant som han bar sitt namn med heder, gå ut på själisen och komma tillbaka med minst tre själar.

Hans unga kvinna Greta med första barnet på armen och det andra under hjärtat stod i bosvalen och såg mannen, hög och kraftig, i själskinnspjäxor och hvit mössa gå med linan öfver axeln och dra drögen med lillbåten, skjuten af Danke Hardin och Johan Locknéus. De försvunno bakom uddarna, och spåret syntes lysa i morgonsolen, där de gått.

Sör från hamn hördes yxhugg och hammarslag och virkets gnek och några rop; gummor stultade förbi Pär-Eriks stuga i tinsnön på hamnvägen, och genom bryggstufönstren syntes gubbhufvun lutade öfver arbetet med surströmmingskaggarna till sommarn.

Gubben Åbygge kom sör från handelsman med en flaska linolja i hand. Greta kom upp från bosvalen och gick fram till grinden.

— Tro I, att isen gå mycket i dag, morbror? — frågade hon.

— Hvad kan jag veta! sa gubben. Isen gå nog, som han vill. Har du'n Pär-Erik ute på själisen då?

— Ja han är ute. Han och Danke och Johan.

— Han är ju duktin, säg dom.

— Bara blott han inte är för duktin!

— Det få du fäll si, sa gubben leende och fortsatte.

Men själjägarne släpade båten öfver landlia till vre, höggo mathål i blåisen, som började där, och sköto ut, togo sats och sprungo. Så var det att löpa fjärd efter fjärd, och drögen dansade efter som en jolle.

Kusten blånade mer och mer i fjärran. Skären lågo spridda, och horisonten stod som en mörk skogsrand vid slutet af en slätt. Mellan den och jägarna lågo själar i ro och solade sig.

Pär-Erik sköt den förste. Han satte in kulan i halsen, och själen rörde inte en tass. Den vickade till helt litet och var sedan stilla.

När Pär-Erik reste sig från granskningen, såg han sig omkring och sade:

— Finns det mycket själ på isen i dag? Det är fögan bäst, han håll sig nere, då jag är ute.

— Hur mång tänk du skjute då? sa Danke.

— Om jag lägg tie, vill du dra hem dom då?

— Jag ha nå par själf kanske.

— Hör I, pojkar! Ska vi ha vä oss så många själskinn hem, så ingen i hamna ha sitt så många förr?

— Äsch det bare går, sa Johan.

Pär-Erik var färdig med en plan.

Hur långt ut kunde man vara? Lite öfver en half mil. Vinden var nordväst, och solen stod högt. Det var midt på dan alltså. Det var då sex eller sju timmar till mörkret. Det var klar sikt i luften. Inte mycket moln.

Nå! Där låg Flasen, och där kom Balus fram yst om Västavärsudden. Där i svängen mellan Västavärsudden och Flasen lågo Gråbuten och Kvarngrunna, och där var kapellet i hamn.

Om man nu lämnade båten här just med södra Flasudden ihop med Kapellstornet och Västavärsudden ihop med Balus, hade man fullt landmärke för att hitta igen den.

Nu var ju visserligen inte rätt att lämna båten ifrån sig, om strömmen skulle sätta isen, men så pass kännare var man ju, att man borde kunna reducere sig en dag som denna, och inte var det just att frukta farlig ström häller. Och för resten: ville man ha något? Ville man det? Ville Danke ha själ, ville Johan ha själ, ville han själf, Pär-Erik, ha själ? Jo, ge sig håken på det ändå! Mycket själ till på köpet!

Hvad det angick, att man kunde bli efter, så var det så, att skulle man bli efter, så blef man, och var det meningen, att man skulle dö i säng, så dränkte man sig inte på själisen.

— Är du feg, Danke? sa Pär-Erik.

— Nej, det vet du! sa Danke.

— Än du då, Johan?

— Nej, men nog är det dumt att lämna båten.

— Så sitt där i båten!

— Ja, int ha en mer mod för det en kan göra det, som tokit är, sa Johan och tillade: jag stannar och vaktar båten. Det finns en fäll där för räxten.

Danke hade gubbens lodbössa, men Pär-Erik en Huskvarna. De stoppade på sig några hårdbrödbitar och lite mjukt och lite socker. Pipa och tobak och svafvelstickor hade de. Och gingo.

Själen låg åt söder. Dit gingo de. Broarna ledade som plåtarna i ett sköldpaddskinn, och blåisfjärdar, fyllda af krossis i kilen, trängde in emellan, och där rämnor funnits, voro de frusna till uppstående och ansvällda kälar.

Jägarna hade tagit på långa hvita skjortor

HÔTEL FENIX
STOCKHOLM
fashionabla festvåningar rekommenderas för
BRÖLLOP, BALER, MIDDAGAR m. m.
Allm. tel. 65 22. Kostnadsförslag upprättas på begäran. Rikstel. 71 22.

för att ej bryta af mot isen. De kröpo fram mellan påändaresta isblock, när själen fanns i närheten, hasade sig fram på skridstången, lagade att vinden var emot och sköto ej, förrän de kommit så nära, att ingen möjlighet fanns att komma närmare. Skotten gåfvo ej större knall än rök, som knappt märktes, och när bara kulan placerades rätt, så att offret ej hann röra sig, kunde man ladda om och knäppa en till. Så fick Pär-Erik två och Danke en.

— Därute, pekade Pär-Erik, ligg en mala. Ska vi dit och få oss ett par?

Då Danke, som börjat ta landmärke och bli betänksam, såg tvehågsen ut, förklarade Pär-Erik, att det ju inte var någon ström, att vinden stod nästan stilla, att isen inte gått en enda gång och att solen visserligen var på fall, men ännu ej tagit landbergen och ännu hade en bit kvar af himlen.

Nu syntes ju hemlandet fjärran och mörkt i den rådande solställningen, och det var rödt i luften mot kväll. Men det var ju bara att följa samma spår hem, som man trampat upp förut. Ingen snö hade ju fallit, och ingen skulle komma, då bara den vanliga molnbädden i väster fanns på hela himlen. För resten: framemot natten, om man skulle dröja så länge, kom ju fullmånen och lyste det lika ljust nästan som om dagen.

Var det nu tal om någon fara, så kunde det väl inte vara annat än barnsligt tal. För det första låg Johan där i båten. Var det så, att man inte kom till solnedgången, så gick han hem och varskodde. Och säkert visste man då, att det varit folk hela dan på berget med tub och hållit utkik på dem. Såg man där från berget, att det började bli någon fara, så varskodde man nog de andra, och då hade man folk ute i rappet.

Hade inte finnarna blifvit klarade härom året, och det fastän det inte var mer än sörja, som de voro på! Här var det ju bara att gå från bro till bro, och var det så, att isen gick, kom man antingen till Gnäggen eller Långskäret eller till Sörudden.

— Förbanningen är du inte harig, Danke, sa Pär-Erik.

— Harig eller inte, så är det lite vett i att ge sig i väg på det hänne viset, när man ingen båt har, sa Danke.

— Gå åt helsike med dig då! ropade Pär-Erik, slängde bössan på axeln och gick.

— Men Greta då? Tänk på henne med!

— Hon klarar sig alle gånger; det står käften för om int annat!

— Du ha int rätt att ge dig ut på det dänne viset. Du gett tänke på, hvad det ska bli tå henne och ungarna, om du bli efter, ropade Danke efter honom.

Då stannade Pär-Erik.

— Ha'nt du fridd till na du! Ta na, du! Om du tänk, att det kan bli nån fara bortur den hänn själjakten. Men anners kan du väre lugn. Jag ska ha med mig hem så många skinn, att så många ha du aldrin sitt. Och int hon häller. Häls na det! För hvad ni dug till här i hamna, det vet int jag.

— Då ska du, förb. mig, få gå där du går! sa Danke för sig själf och vände.

Och på så sätt blef Pär-Erik ensam ute på hafsisen i solnedgången. Han gick öfver skaren och hopade isstycken. Luften var stilla och frostig mot kvällen. Solnedgången hängde som ett rödt sken öfver västra halfvan af himlen, och den östra utåt hafvet var full som af violettfärgadt damm.

Det kokade i Pär-Erik, och han hade i ilskan hastigt gjort upp sin plan.

Nu skulle man ha igen det onda, han fått lida. Hade man sagt, att han gift sig på fisken, som gick i hafvet, och pengarna i handelsmans skrin, så skulle han visa, att han var karl att dra hem inkomsterna till huset. Hade man sagt sinsemellan, att han var starkare i tungan än i armarna och mer värd i mun än i bröstet, så skulle han visa, hvad rätt han hade att vara stursk, som han var.

Han skulle gå till Gnäggen, det var inte långt dit. Han skulle skjuta, hvad han mötte på vägen dit. Han skulle öfvernatta på Gnäggen, det gick att gräfva sig in under skaren och få tak och värme där, och i morgon skulle han gå samma väg tillbaka hem. När han då kom hem med alla sina skinn — teg man kanske då?

För resten måste han ha pengar. Till våren kom andra ungen. Då hade han två gaphalsar i stugan. Greta fick inte tid att ro på sjön, och han måste ha det han födde sig själf och dem med.

Men sommarn skulle komma. Han visste mycket, som de andra inte visste. Han hade legat mycket ute med bössan och sett mycket och hört och lärt mycket på den tiden han var flottekarl. Han skulle visa, hvad det ville säga att ha starka armar och djärfsamt humör, så man kunde våga lite för att vinna. Och Greta skulle inte behöfva ångra, att hon kommit i lag med honom.

Låt vara, att han var argsint ibland. Det behöfdes nog, hon var inte af de goaktigaste själf. Men de kände till hvarann både utan och innan och visste att det inte var något, som fallerade, när det kom till kritan.

Själarne — de lågo bortåt isen. Solen sken rödt på dem. De syntes som kringkastade stockar efter en eld, gjorde inte en rörelse. Och allting var stilla.

Bergen i land reste sig mot natten, mörka och långsträckta, och solrodnan fyllde ej längre hela luften. Den smög tätt öfver isen, i en grund våg från västra bergen vällande ner mot hafvet och nående nätt och jämnt öfver själarna och själjägaren. Pär-Erik hukade sig i den röda skymningen och kröp rundt en isrugelkas, kom öfver krossis, som gled undan, bakom isblock, gröna som glas och med droppglöd af solen i lä, lyfte varligt på hufvut och spejade. På isfältet mellan honom och det aflägsna hemlandet lågo själarna, fem stycken närmast i grupp, och ej långt ifrån dem syntes hålet; det skvalpade lätt och reflexerna af solnedgången glittrade i vattnet.

Han ställde bössan mot en skarkant, siktade noga, blicken ville bländas af den röda bösspipan och skenet i luften; själarna syntes suddiga i konturen; han måttade noga, och skottet gick. Ett af djuren ryckte till och låg därefter orörligt. Han laddade om och siktade på nästa och sköt. Den ryckte till och låg orörlig. Pär-Erik sköt än en gång. Ännu en själ ryckte till och låg därefter orörlig. Det log i mungiporna på Pär-Erik. Själen måtte vara dödstrött, tänkte han. Det var det märkvärdigaste han varit med om. Han siktade än en gång, men mindre noga och sköt. Det blef bom, det var också skummare nu. Den sårade själen jämrade sig och rullade ner i hålet, kamraten följde och vickade afsked med stubben.

När Pär-Erik reste sig, såg han aftonstjärnan brinna ljusblå och stor på den gulröda himlen. Tunna skuggor föllo från alla upprättstående isblock, och snön syntes blå och genomskinlig som ett månsken.

Han lutade sig öfver själarna och undersökte dem, såg sig därefter frusen i en hast omkring. Till höger hade han Sörudden, och öfver den reste sig den svarta fastlandslängan med rosig snö på topparna. I horisonten framöfver höjde sig Gnäggens öde fågelskär, ej långt från det farliga grund som bär samma namn.

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Köp Vänersborgs **Balskor!**

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

INREGISTRERADT FABRIKS-MÄRKE H.A.F. CARLSSONS SKOFABRIK WENERSBORG

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.
Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget A. F. Carlssons Skofabrik, Vänersborg.

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

PÅ VÄG TILL HELENEBORG.

HELENEBORGS GALLERI.

FÅ STOCKHOLMARE känna till, att ett museum af högt värde finnes inom väggarna till det lilla anspråkslösa hus, som bär namnet Heleneborg. De flesta ha sig däremot bekant, att det med tillhörande tomtareal i dagarne sålts för 3 millioner. Trots att millionerna nu rulla tätt och ofta, väcker det alltid uppseende, ty litet hvar spekulerar och penningens tjuskraft förnekar sig aldrig.

Konsten däremot fästa få sig vid, och att förmå en tomtgrossör till att förflytta sig från Operaterrassen till Nationalmuseum, så länge det inte är "tomt", lyckas säkert inte. Våra "monumentala" hyreskaserner vittna också om, att groggen varit kärare än konststudierna.

Men nu till Heleneborg. Det är här, liksom öfver allt omkring vår af naturen så rikt begåfvade stad, gudomligt vackert. Tobaken växer meterhög, och visste man inte, att det är Skinnarvikshavanna, kunde man tro sig försatt till Kuba. Skörden pågår som bäst, och lass efter lass instufvas i den stora ladan.

Marken är af ägarinnan till Heleneborg, änkefru Helen Berg, utarrenderad, men till den

TOBAKEN SKÖRDAS.

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL.
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis

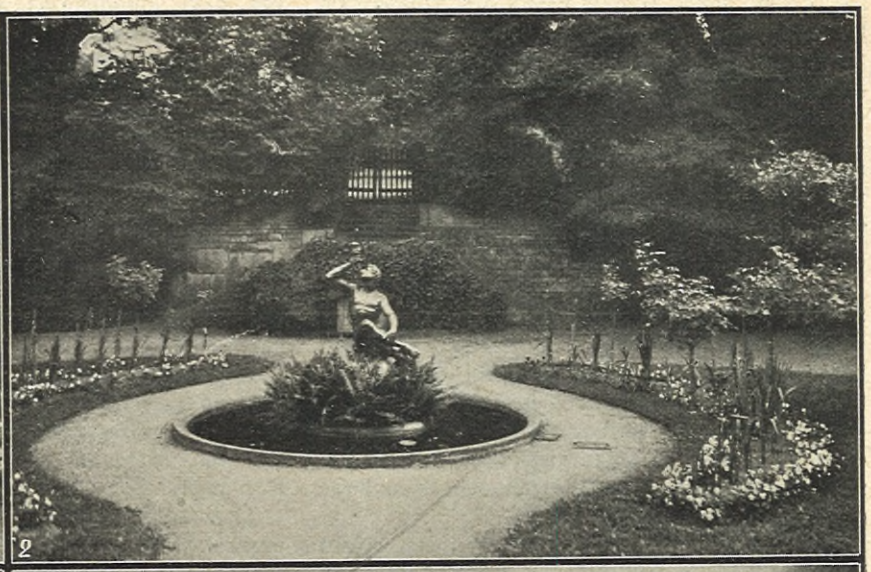

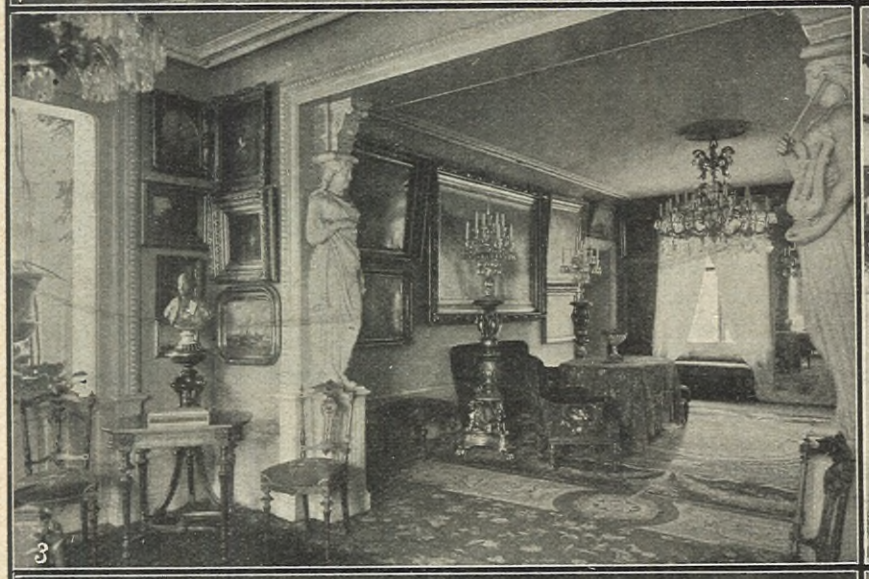

HELENEBORG OCH DESS KONSTSKATTER. 1. BYGGNADENS YTTRE. 2. TRÄDGÅRDEN. 3. O 4. INTERIÖRER. 5. PER HILLESTRÖM: BESÖKET HOS SPÅKVINNAN. 6. ALEX. LAURENS: KROGINTERIÖR MED DANSANDE PAR. 7. J. G. SANDBERG: SVENSK ALLMOGE KRING VASASTODEN. 8. AUG. JERNBERG: TORGSCEN I DÜSSELDORF. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

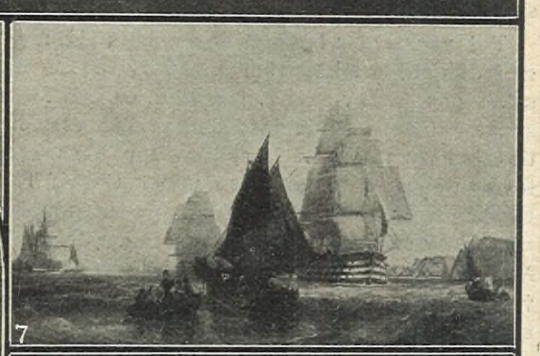

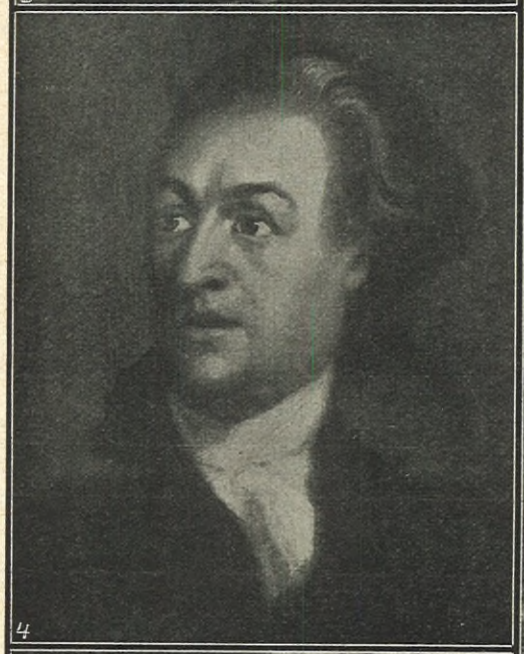

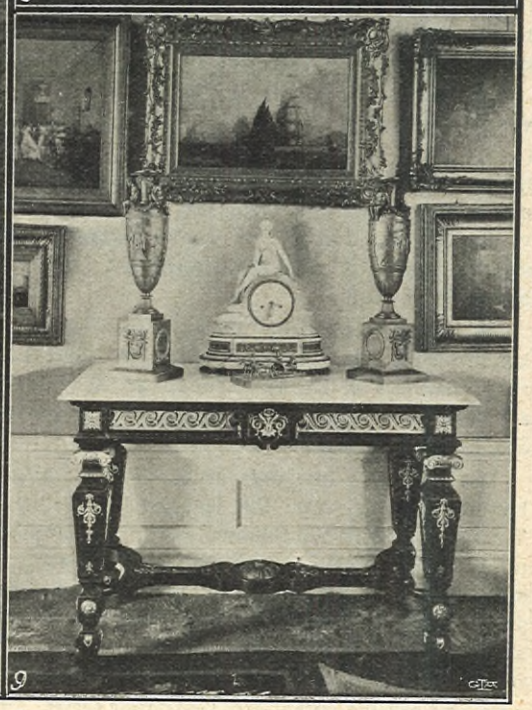

HELENEBORG OCH DESS KONSTSKATTER. 1. ELIAS MARTIN: LANDSKAP MED BOSKAP. 2. PER WICKENBERG: LANDSKAP. 3. MARKUS LARSON: MARIN. 4. E. MARTIN: PORTRÄTT AF BELLMAN. 5. N. LAFRENSEN D. Y. ELLER E. MARTIN (?) 6. YTTERSTA DOMEN AF MASRELIEZ (?) 7. MARIN AF BERGER. 8. C. F. VON BREDA: SJÄLFPORTRÄTT. 9. BRONSGARNITYR M. M. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

1:sta april måste allt bort. Staden växer. Här, där villan står, kommer Lignagatan att dragas fram ända till stranden af Långholmssundet, där Heleneborg är beläget.

Vi anlända med en af de små ångslupar, som trafikera Riddarholmen-Gröndal, och stiga af vid Heleneborgsbryggan som ligger på vänster hand midt för Långholmsvarfvet. Det är en stämningsfull vy, som möter blicken. Träden hänga öfver vattnet och ögat följer med njutning strandlinjen för att längst i fonden möta en liten pittoresk bro. Gud gifve att bottens dy vore oändlig. Pålning blefve då omöjlig, och vi sluppe stenkaj.

Vårt ärende är att för våra läsares räkning få kasta en blick på Heleneborgs rika konstskatter. innan de försvinna, och väl inkomna befinna vi oss till vår förvåning i en sannskyldig konstens helgedom, bland idel verk af första rang.

Till vänster om ingångsdörren möta vi först en stor duk af Per Hillerström (f. 1732 † 1815): "Besöket hos spåkvinnan". Enligt en för 26 år sedan af nuvarande intendenten vid vårt Nationalmuseum d:r L. Looström upprättad katalog antages det vara den under Gustaf III:s tid kända mamsell Arfvidson, som suttit modell till den kaffesumpens mysterier tolkande gamla. Midt emot hänger en Markus Larson (f. 1825 † 1864), en vacker duk från hans bästa tid och med hans vanliga motiv, ett upprördt haf och röda solbelysta, nästan glödande klippor. Af Larson finnas för öfrigt flere dukar, den vackraste kanske en liten på impregneradt papp målad marin i blått och i det s. k. Düsseldorfmanéret. Strax intill ha vi en Martin i brun, utomordentligt vacker färgskala, påminnande liksom Bredas landskap om Gainsborough. Af Elias Martin (f. 1739 † 1818) finnes äfven ett porträtt af Bellman, måladt på papper och sedan uppspändt på väf. Det verkar föga idealiseradt, men är kanske just därför så mycket värdefullare. På samma sida ha vi en duk af Johan Gustaf Sandberg (f. 1782 † 1854): "Svensk allmoge kring Vasastoden". Den påminner åtskilligt om Jernberghs Düsseldorfstaflor och får särskildt intresse äfven därför, att den visar oss Riddarholmskyrkan före branden. Carl den fjortonde Johan synes till häst bland folket, likaså lär artisten ha afporträtterat sig själf med fru bland mängden. August Jernberghs düsseldorfska torgmarknad med rådhuset och kurfurst Johan Wilhelms ryttarstaty i fonden är naivt smårolig i Blanches stil. Se t. ex. sprätten till höger, som råkar i kollision med torggummans skottkärra!

Bredvid dukar af Stäck, Billing m. fl. finna vi ett ypperligt porträtt af C. F. v. Breda (f. 1739 † 1818). Det är ett självporträtt, måladt i hans oskarpa, pastösa manér. Midt emot hänger ännu ett porträtt af Carl Fredrik v. Breda: skalden grefve Johan Gabriel Oxenstjerna, självfullt och karaktäristiskt i sin fina brungula tonskala.

På samma sida ha vi en i rosaton hållen kroginteriör med dansande par af Alex. Laurens (f. 1783 † 1823). Tonen är så ypperlig, att man riktigt känner värmen, och rörelserna äro briljant fångade.

Det rymmes ett godt stycke svensk kulturhistoria i detta rum. Per Gabriel Wickenbergs, Troilis och Nils Andersons dukar äro anmärkningsvärda, likaså marinerna af Berger och slutligen en liten utmärkt bit af Lafrensen, som enligt katalogen dock är märkt E. M. och alltså skulle ha Elias Martin till mästare. Det delikata utförandet och den franska blå teinten påminna, enligt hvad d:r Looström anser, dock så lifligt om Lafrensen, att den felaktiga signaturen troligen kommit till efteråt. Den verkar nästan som om den vore målad på silfverplåt och är utförd både i akvarell och olja, mest det förra.

Innan vi gå till nästa rum, få vi inte glömma "Yttersta domen" af Masreliez, som inköptes af hans arfvingar direkt och af dessa uppgafs vara målad af honom. Enligt katalogen torde den dock vara af betydligt äldre datum. Efter att ha kastat en blick af begärelse och beundran på ett bronsgarnityr, ur med kandelabrar, samt en del härliga statyetter i terracotta af franska mästare gå vi vidare och komma in bland holländare, tyskar, fransmän och italienare. Namn sådana som Breughel, Guido Reni, Watteau, Ferdinand Bol, Jan Breughel, kallad Sammets-Breughel till skillnad från P. Breughel, som kallades Helvetes-Breughel, Hobbema, Jan Steen, Rijckært Beerstraten, Jan van Goijen, Jordæns, Ruijsdael, David Teniers den äldre och den yngre, Rubens, Wouverman, Bonaventura och ännu många andra möta en här från alla väggar och fylla en med häpnande beundran.

Utom ofvan uppräknade svenskar finnas vackra dukar af Boklund, Per Hörberg, Koskull, Lemke, Hasselgren, Hellström, Axel Nordgren, Johan Richter, Emil Roberg, Törnå, Vestin, Zoll, m. fl. — allt sammanbragt med förståelse och finaste urskillning af kapten J. A. Berg under hans lifstid och af honom sedan doneradt till Stockholms högskola. Endast en duk som den af "Helvetes-Brueghel" representerar en förmögenhet. Hos Christie i London såldes en duk af honom förra året och betalades med 50,000 kr.

Efter änkefru Bergs död tillfalla dessa skatter Högskolan och komma att pryda dess nya byggnad samt för dess lärjungar blifva ett vederkvickelse- och studiematerial af första ordningen. Efter sin makes död har fru Berg ökat sin enskilda samling med nutida konst af Kronberg, Carl Larsson m. fl. Kapten Berg, som tjänstgjorde vid väg- och vattenbyggnadskåren, byggde på sin tid Skeppsholmsbron och Slussen. Heleneborgs område inköpte han af en herr Burmeister, men afstod ett större bergområde till staden för 65,000 kr. Det är nu säkert värdt 20 gånger den summan.

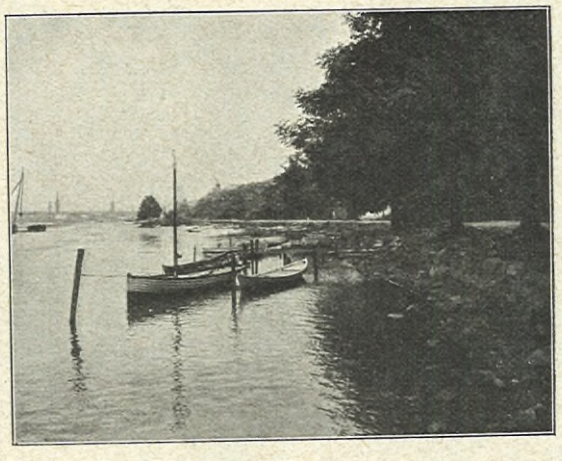

UTSIKT MOT STADEN FRÅN HELENEBORGS STRAND.

Vår frågoafdelning.

DÅ VI i detta nummer nu införa ett nytt antal frågor på deras vanliga plats i de »smala spalterna», bedja vi att ännu en gång få anbefalla dem till välvilligt beaktande och besvarande af läsekretsen. Som vi redan i *n:r 22* af Idun för i år framhöllo, tillämpa vi nu ett delvis nytt system med afseende på denna afdelning, i det vi af de inkomna frågorna bereda plats endast åt dem, hvilkas besvarande anses vara af *något allmännare intresse* för läsekretsen. För att uppmuntra våra läsare att själfva flitigt besvara de framställda frågorna, utdelas för hvarje månad

ett pris på 10 kronor

för det bästa eller »piggaste» svaret. Se för öfrigt de närmare bestämmelser, som alltid inleda Fråge- och Svarafdelningen.

Program för Iduns pristäflingar för svenska dramatiska författare och kompositörer.

Tiotusen (10,000) kronor i pris!

PÅ GRUND AF från flere håll framställd önskan meddela vi här nedan ännu en gång det fullständiga programmet för de tvänne stora pristäfligar, som Idun i början af detta år utlyste i samband med utgifvandet af tidningens 1,000:de nummer.

Medan den moderna svenska diktningen på öfriga områden företer en glädjande rik och lifskraftig blomstring, har länge och med skäl klagats öfver, att vår dramatiska diktkonst for ett tynande lif. Helt visst kan man dock förmoda att äfven inom detta fält måhända betydande krafter slumra på folkdjupet, hvilka endast behöfva den eggelse, som ligger i en offentlig täfling och i utsikten till ett det konstnärliga arbetet motsvarande ekonomiskt vederlag, för att träda fram i ljuset. Då nu äfven snart vår nya nationalteater står färdig att öppna ett värdigt hem för den dramatiska konsten, har ögonblicket synts oss vara inne att inbjuda svenska författare till täflan om ett af oss härmed utfäst pris å

Fyratusen *(4,000)* kronor för ett svenskt helaftonstycke,

helst med nationellt ämne och med fritt val för författaren af litterär form: skådespel, tragedi eller komedi, bunden eller obunden stil. Framgår, som vi hoppas, ur denna täfling något verk, som af prisdomarne anses värdigt att belönas med priset odeladt, äger tidningen Idun rätt att i samband med det sceniska framförandet publicera detsamma för sin läsekrets, under det alla uppföranderättigheter naturligtvis tillkomma författaren. Dock förbehåller sig Idun, efter träffadt aftal med ifrågakommande teaterdirektion, *bruttoinkomsten af en förberedande litterär matiné,* vid hvilken det prisbelönade stycket första gången uppföres. Denna recett skall oafkortad tillfalla den stipendiefond, som vi ha för afsikt att grunda till förökande af de penningmedel, Iduns Kvinnoakademi årligen äger att utdela åt någon förtjänstfull kvinnlig gärning. Till

prisdomare för denna täfling

har redaktionen haft förmånen förvärfva tvänne så framstående och aktade kritici som

hrr Georg Nordensvan och d:r Sven Söderman,

hvilka godhetsfullt åtagit sig att bistå redaktionen vid de ingångna skrifternas bedömande.

Skulle prisdomarne anse, att ingen af de föreliggande täflingsskrifterna äger så framstående förtjänster, att den bör utmärkas med det odelade priset, äger redaktionen rätt att — efter förslag af hrr prisdomare — belöna någon däraf förtjänt täflande med en större eller mindre del af beloppet, och tillfaller då återstoden af de utfästa 4,000 kronorna ofvan nämnda stipendiefond. Äfven i detta fall förbehåller sig Idun att i första hand få publicera belönadt arbete i tidningens spalter.

Manuskript till denna täfling skola vara insända till Iduns Redaktion, Stockholm, *senast den 1 juni* **år 1907.** Å konvolutet påtecknas: "Iduns dramatiska pristäfling", och till manuskriptet fogas författarens förseglade namnsedel, hvilken brytes endast i fall af detsammas prisbelönande. Täflingens resultat kommer sedan att meddelas snarast möjligt eller senast inom 1907 års utgång.

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

I ännu högre grad än för våra dramatiska författare torde dock, tyvärr, för våra tonsättare gälla svårigheten att fullfölja sina högst syftande konstnärliga intentioner med någon utsikt till skälig ekonomisk vinst. I hopp att därigenom kunna jämna vägen för något värdefullt tillskott till vår icke allt för rika nationella operakonst ha vi därför beslutit att, samtidigt med det dramatiska priset, utfästa ett pris å

Sex tusen *(6,000)* kronor för en svensk helaftonsopera,

helst med nationellt ämne, hvarvid afses, att 1,000 kr. skola tillkomma librettoförfattaren, de öfriga 5,000 kr. kompositören. Förenar en och samma person båda dessa egenskaper, tillfaller honom naturligtvis också det sammanlagda priset. Framgår ur denna täfling något verk, som af prisdomarne anses förtjänt att belönas med hela det utfästa beloppet, äger tidningen Idun rätt att i första hand publicera dess libretto eller delar däraf för sin läsekrets, hvarjämte kompositören är skyldig att till tidningens förfogande ställa ett lämpligt pianoarrangement. Efter träffadt aftal med ifrågakommande operadirektion förbehåller Idun sig ytterligare *bruttoinkomsten af ett första sceniskt framförande,* hvilken oafkortad skall tillfalla ofvannämnda stipendiefond, under det alla med det vidare framförandet förbundna ekonomiska rättigheter tillkomma kompositören. Till

prisdomare för denna täfling

ha vi haft glädjen kunna förvärfva ett par på det musikaliska området så framstående fackmän som

hrr kapellmästare Tor Aulin och Armas Järnefelt,

hvilka godhetsfullt åtagit sig att bistå oss vid de insända verkens bedömande. Vid granskningen af texterna komma dessutom ofvan nämnda hrr prisdomare i den dramatiska täflingen att deltaga.

Skulle prisdomarne anse, att intet af de föreliggande musikverken är af nog betydande egenskaper att kunna tillerkännas det fulla priset, äger redaktionen rätt att — efter förslag af hrr prisdomare — belöna någon däraf förtjänt täflande med en större eller mindre del af beloppet, och tillfaller härvid återstoden af de utfästa 6,000 kr. meromnämnda stipendiefond. Äfven i sådant fall förbehåller sig dock tidningen att i första hand få publicera lämpligt libretto- och klaverutdrag.

Då det är tydligt, att tiden för en täfling af denna art måste äga en ansenlig utsträckning — för deltagarne gäller ju här först att besörja en god libretto, innan de kunna skrida till det betydande arbetet med den musikaliska kompositionen — sättes inlämningstiden för operatäflingen till *senast den 1 september* **år 1908.** Täfligsskrifterna adresseras till Iduns Redaktion, Stockholm, med påskrift: "Iduns operatäfling", och till manuskriptet fogas kompositörs och librettoförfattares förseglade namnsedlar, hvilka brytas endast i fall af verkets prisbelönande. Täflingens resultat kommer sedan att meddelas snarast möjligt eller senast inom loppet af sex månader från sista inlämningsdatum.

Stockholm den 1 mars 1906.

Redaktionen af Idun.

Glöm icke

Kvinnornas rösträttspetition!

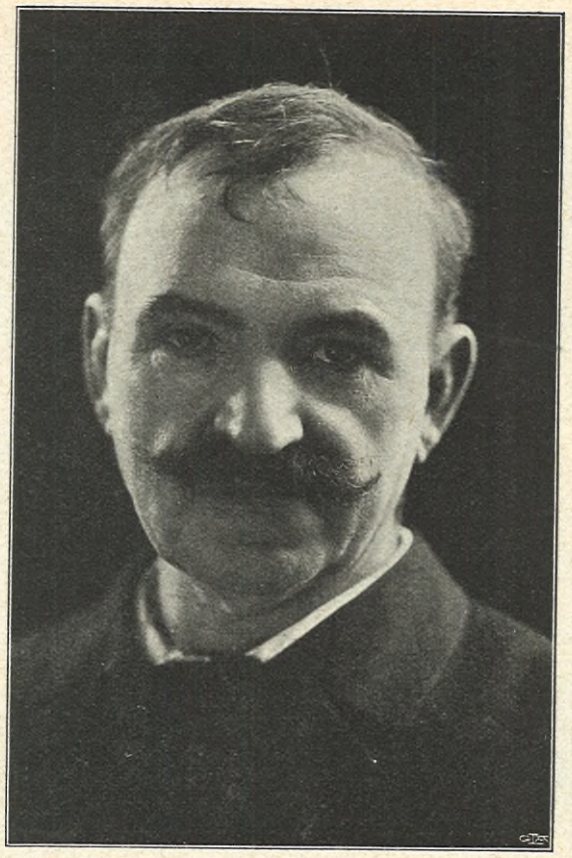

AUGUST LINDBERG.
DET NYASTE PORTRÄTTET. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

60 ÅR

har August Lindberg fyllt i dessa dagar, men ännu brinner alltjämt hans själ af ungdomens eld. Hvad han varit för vår inhemska dramatiska konst under ett långt och af sällsynt entusiasm uppburet konstnärslif — som ledare, som skådespelare, som uppläsare — det är allom så väl bekant och för öfrigt äfven i Idun så utförligt behandladt, att vi nu icke ha för afsikt närmare ingå därpå. Vi ha endast med anledning af märkesdagen velat uttala allas vår förhoppning, att han ännu länge måtte få verka som det salt han är inom den svenska teatern, som med sina kroniska tendenser till unken stagnation väl behöfver hvarje insats af uppfriskande art. Det nyligen tagna porträtt, vi samtidigt meddela, ger också syn för sagen, att ännu jäsa krafterna obrutna bakom svärmarpannan, mäktiga ännu mången dust för den sak, som den nu 60-årige ynglingen gjort till ett med sitt lif.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

SOM EN KOMPLETTERING

till den uppsats om Th. Tjäders byrå, som nyligen var införd i Idun, bereda vi här nedan plats åt följande rader från en ärad insändarinna:

I n:r 33 af Idun är införd en biografi öfver fröken Anna Lundqvist, föreståndarinna för Th. Tjäders byrå.

Då förf. synes mig ha ägnat ett visst underkännande åt den person, fru Thekla Tjäder, som har hedern af berörda, för en vidsträckt allmänhet så gagneliga företags skapande och första utveckling, vill jag gifva några upplysningar angående denna byrås tidigare bestånd, utan att på något sätt därigenom vilja söka förringa de omdömen, artikelförf. ägnat fröken Lundqvist.

Th. Tjäders byrå etablerades år 1882 af fru Thekla Tjäder och var då i sitt slag enastående inom vårt land, först såsom inackorderings- och platsanskaffningsbyrå för den bildade klassen, sedermera utgrenande sig med ansatser till hvad den under årens lopp blifvit. Den innehades af fru T. i omkring fem år. Att affären under denna tid handhades på ett lika energiskt som sympatiskt sätt, torde vara en allmänt känd sak. Och

Hylins Boro-Lanolintvål

och

Hylins Victoriatvål

äro dryga, milda, välgörande och dock billiga.

företaget vann under denna ledning och befästade åt sig den soliditet och det utmärkta anseende, den sedan alltjämt bevarat. Som exempel kan nämnas att byrån redan då utsträckt sina förbindelser utanför Sveriges gränser.

År 1887 öfverläts affären till fru W. Lagergren, som innehade densamma i — om jag ej misstar mig — 6 år, och sköttes den fortfarande på ett i allo utmärkt sätt.

Härefter synes emellertid byrån under någon tid, delvis på grund af yttre omständigheter, ha kommit i ett visst stillastånd. Och det är nu som fröken Lundqvist — så mycket mera glädjande — är redo att omhändertaga denna betydelsefulla institution, hvilken alltså då ägt bestånd i omkring 14 år och visat sig fullständigt motsvara de intentioner, dess för allmänna intressen så varmt ifrande grundläggarinna haft med densamma, och hvilka dess nu varande chef på ett skickligt och framgångsrikt sätt fullföljt.

Att fröken Lundqvist själf sätter ett synnerligen stort värde på att ha fått arbeta under ett så aktadt och inarbetadt firmanamn, som Th. Tjäders byrå är, har jag mig af faktiska grunder bekant.

OPARTISK.

*

ATT SÖKA PLATS.

DET VAR i början af april, som sökandet startades. Annonsering? Ja det bör vara det bästa sättet. Jag annonserade en gång, nej, det var och förblef tomt på posten. Nå, en gång är ingen gång, sägs det, och då skall väl två gånger vara någon gång; ännu en annons sattes därför in, i "damernas egen" förstås. Minsann kom där inte ett svar! Det kändes allt bra underligt ändå, jag hade inte varit med om någon som hälst korrespondens med okända personer förut, men det var att göra så godt man förstod. Ett vederbörligen kritiseradt bref afsändes till "Frun" och samtidigt ett annat till min bror upsalakandidaten med begäran, att han skulle pumpa sina kamrater för att möjligen få veta om familjen i fråga var fågel eller fisk, d. v. s. hygglig eller icke. Pumpningen gaf ett rätt godt resultat, så den saken var utredd, men "Frun", som i brefvet haft brådtom, gjorde sig emellertid ej alls brådt med att förlossa en stackars flicka från väntans kval; först efter fjorton dagar kom ett bleklagdt: "platsen tillsatt på närmare håll". Hå, hå, ja, det var början det! Sedan tog jag mig till att svara på annonser i Idun. Tvänne porträtt stodo till mitt förfogande, och de hade rest Sverige rundt nära nog, när det föll en "Fru i en stilla prästgård", som *ej* begärt, men ändock fått porträtt, in att — brända upp det ena "tillsammans med en hel mängd andra", något som jag, först efter lång väntan och en hel del skrifverier, hade lyckan eller snarare olyckan att få underrättelse om på ett vykort. Att så där in effigie bli uppbränd kan ju inte vara roligt, och för öfrigt visar det väl knappast tillbörlig hänsyn till att ett porträtt — sändt på god tro — för en obemedlad platssökande flicka har ett värde, som många gånger öfverstiger postportot. Ungefär samtidigt var jag nära att erhålla en annan plats, men blef förekommen af en företagsam tös, som *telegraferade* svar för att komma först. En tredje plats blef jag taktlöst narrad på. "Frun" i fråga slutade sitt bref så: "Skulle ni efter dessa upplysningar vilja antaga platsen, så hjärtligt välkommen." Jag svarade omgående, att jag skulle komma inom den af henne bestämda tiden, samt att jag skulle närmare underrätta om dag och tåg om några dagar, något som jag också gjorde. Vi bo öfver en kvarts mil från stationen; någon skjuts för mina reseffekter stod ej att få, midt i brinnande slättern som det var, hvarför vi måste bära dem.

Då vi så kommo till stationen, för öfrigt kvällen innan jag skulle fara, låg där ett nyss anländt bref från "Frun", som beklagade att "platsen ej längre var ledig", åtföljdt af några öfverslätande ord om att hon

"Reflex", bästa putsmedel för alla metaller. Besparar tid och pengar. Gör, utan arbete, metallens yta fullkomligt ren, hvarigenom en djup och varaktig glans erhålles. Försäljes i dekorerade bleckburkar à 200 gr. till 25 öre pr burk hos hrr handlande.
TEKN. FABRIKEN GÖTA, Stockholm 4.
Rikstel. 68 74. Allm. 138 39.

FRÅN VÅRT FÖRSTA SOMMARTRAFMEETING.

DE I VECKAN pågående traftäflingarna på Lindarängen. Söndagen den 2 sept. Täflingarnas första dag. 1. Miss Gilbert, amerikanskt sto, tillhörigt hr B. G. Olander, Malmö, tog två första pris och satte rekord. 2. Leffli, nordsvenskt sto, tillhörigt hr I. G. Wibom, Adelsö, tog två första pris och satte rekord. 3. En hård kamp. Max i têten. 4. Priserna beundras. 5. Max, nordsvensk häst, tillh. hrr C. Th. Ericsson och I. Johansson tog första pris och satte rekord. Foto för Idun af A. Blomberg.

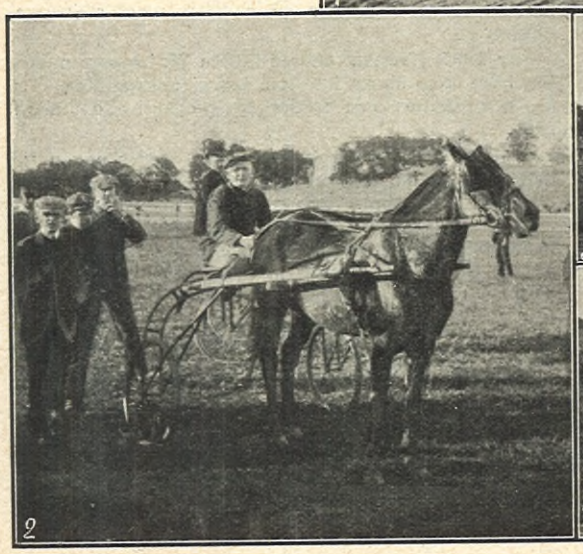

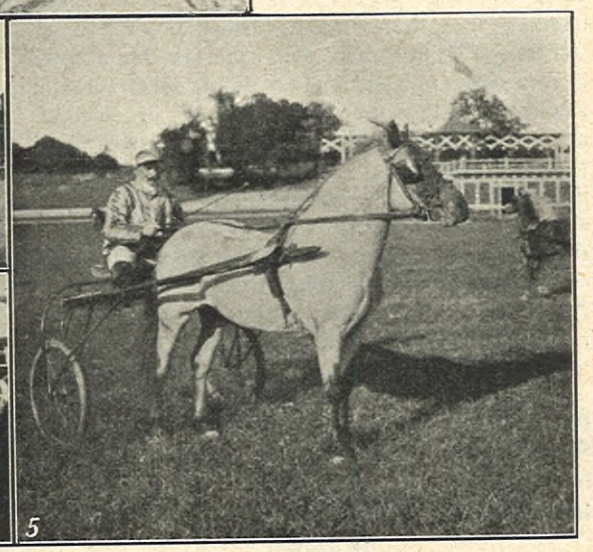

hoppades, att hon ej därigenom vållat mig några obehag . . .

Hvad var att göra, annat än att taga nya tag och fortsätta sökandet.

Det är nu närmare fem månader sedan jag började, och jag sände häromdagen bort min 30:de platsansökan. Det blir dyrbart i längden, men man kan ju ej begära att få någon ränta, om man ej lagt ned något kapital på saken, kan jag tro. Att det ej lyckats mig beror väl, förutom på det stora antalet sökande, till största delen därpå, att jag ej förut innehaft plats, ej heller genomgått någon hushållsskola och således är i saknad af betyg. Jag har endast kunnat hänvisa till en bekant fru, som lofvat rekommendera mig. — — —

Jag undrar, om det ej skulle vara af nytta för oss flickor, som söka plats som "husmors hjälpreda", om fruarna ville genom Idun omtala hvad det i allmänhet är, som de önska veta om flickorna, innan de antaga dem. Likaså om flickorna ville säga, hvad *de* vilja veta om de platser de söka. Det är ju risk lika mycket på båda sidor, ty om en ung dam får en dålig plats, kan hon taga skada däraf, till såväl lynne som moral, så mottaglig för intryck af de förhållanden, de lefva och röra sig i, som väl ungdom i allmänhet är. Äfvenså skulle jag vilja rikta en bön till "Fruarna" att vid besvarandet af ansökningar, så vidt möjligt är, taga hänsyn till att "tid är pängar" äfven för den platssökande, ofta kanske obemedlade, flickan.

DALA.

Mälar-Restauranten

är

Stockholms mest moderna Restaurant.

Vidsträckt, härlig utsikt öfver Stockholm och Mälaren.

Utsökt franskt och svenskt kök.

Väl lagrade viner (dir. importerade).

Riks 99 26. Allm. 93 51.

ERIK-JANSARNE. EN KULTURBILD AF CHICOT.

(Forts. från föreg. n:r.)

JUST SOM de ifrigt mellan sig diskuterade denna kvistiga fråga, trädde Lars Janssons imposanta figur ut ibland dem. Han blickade bekymrad omkring på de rådvilla sjömännen och på sina ännu ängsligare trosbröder, hörde under tystnad på de senares tal om Jonas och föll i djupa funderingar.

Kaptenen, som emellertid snart kommit under fund med, att hans styrman hvarken var full eller galen, rände nu omkring och tittade öfver allt både för och akter. Han kunde tydligen icke upptäcka fel på något håll. Då vände han sig till styrman Grundström, bad honom lågt om ursäkt för sitt förhastade yttrande och tillade högt: "Vi få allt lof att hyfva lodet igen, styrman!"

Detta gjordes från storriggen, men med samma resultat som förut. Sedan skickades en man upp till hvardera märsen för att se, om möjligen något kunde upptäckas från denna höjd. Fåfängt! Dimman var lika tjock däruppe som på däck och de sjöngo ut, att de inte kunde upptäcka det ringaste därifrån.

Kapten Grönqvist var nu alldeles utom sig. Han hade väl sina femtio gånger seglat öfver Atlanten, men maken hade han aldrig upplefvat. Förtviflad ref han sig i håret och gick fram och åter, vridande händerna, med ett utseende, alls icke passande för en kapten med en mängd passagerare ombord.

Lars Jonsson, som länge följt hans rörelser, skred ändtligen fram till honom och frågade med sin högtidliga predikareton: "Hör nu kapten, hvad är det för fel?"

Kapten Grönqvist stannade i sin rastlösa gång, betraktade ilsket sina passagerare och hväste: "Hvad det är för fel? Ja, den som *det* visste!"

"Jag menar, hvarför se ni alla så bekyttade ut? Är det någon fara å färde?"

"Jo, det är bara så, att vi inte komma ur fläcken, fast seglena dra och vi ha en god bris. Och inte stå vi på grund heller och långt ä vi ifrån land. Vi ä i ett klister, som jag aldrig hvarken sett eller hört maken till, det måtte jag då säga."

"Kan inte kapten förklara det och inte styrman heller?" sporde bonden myndigt.

"Neej, det kan vi inte. Vi ha nog försökt att tänka på litet hvar: sandbankar, korallöar, att vi kört fast på en hval eller fattats af något vidunder till bläckfisk, men allt sånt där är det inte lönt att fundera på . . ."

"Kapten tror således, att det är fråga om någe öfvernaturligt, någe, som kommer all mänsklig klokskap och erfarenhet på skam?" frågade Lars ifrigt och med ögonen gnistrande af fanatism.

Kaptenen betraktade med förvåning bondens upprörda min. "Ja," svarade han, "nog ser det ut som om det här skulle strida emot naturlagarna, att seglen stå fulla och skutan inte kommer ur fläcken midt i sjön och ingenting, som hindrar. Inte annat jag kan se, så är det öfvernaturligt och jag bara önskade, att någon kunde säga mig *hvad* det är," slutade skepparen, seende förtrytsamt i Lars Jonssons utmanande ansikte.

"Det ska jag säga kapten," förklarade han med lägre röst, så att han ej kunde höras af de omkringstående sjömännen, "det kan jag upplysa kapten om."

"Det vore väl tusan", muttrade kaptenen, "om Jonsson, som är en landkrabba, kan lära mig, en gammal fullfaren sjöman . . ."

"Tyst! Häda inte! Det är Gud, den allra högste, som härvidlag visar sitt finger för mig och mina bröder. Jag förstår det jag, om inte ni världens blinda barn kan si det. Hör och märk: jag har bedt Herren så orimligt te att få ett tecken, därest vi skulle fara ut till Erik Jansson eller inte och hittills hade han inte talat. Men se nu så kan du och alla si, att Herran tydligt visar oss sin vilja. 'Hit skall du gå', säger han, 'och inte vidare, här skola dina stolta böljor sätta sig.' Så står det tydligt i ordet. Och här står vi ju nu och kommer 'inte vidare'. Det här är just det tecknet jag bedt om, det var inte värdt att tvifla på det. Det är just *därpå* det beror, att vi inte kommer ur fläcken, förstår kapten Grönqvist."

Den skeptiske skepparen drog munnen till ett utdraget grin. "Det där kan ni ju tro och lägga beck på, så drar det," svarade han torrt.

"Jag ska tala öfver det för mina kamrater, så blir dom lugna och fröjda sig, att Herran hört våran bön. Edra karlar se ut såsom de där intet hopp hafva," anmärkte Lars Jonsson något högdraget öfver jämförelsen.

Därmed kallade han på sina medpassagerare och begaf sig in i deras ruff.

Inne i baracken ställde sig Lars upp på en af de ofantliga kistorna de medfört hemifrån och höll en predikan, hvaruti han visade dem, "huru Herran alltid håller de dyra löften han gifvit i sitt ord, om det också icke sker efter vår jordiska vilja beträffande tid och tillfälle. Han sviker icke, därpå kunde de vara säkra. Huru står det icke klart och tydligt: "En rättfärdig mans bön förmår mycket, där hon allvar är." Och, mina vänner, vi ha icke bedt förgäfves därhemma i Helsingland. Nu har Herren i denna natt skickat oss

IDUNS MODELLKATALOG. **I alla boklådor och hos alla Iduns kommissionärer; pris 50 öre.**

Expedieras äfven direkt från Iduns expedition till alla platser där återförsäljare icke finnes, om 50 öre insändes i postanvisning. Pappersmönster till alla i katalogen förek. modeller erhållas till billigt pris från *Iduns Mönsterafdelning, Stockholm.*

tecknet och det så tydligt, att ingen kan misstaga sig om dess mening. Vinden blåser och seglen stå spända och ändå rör sig skeppet icke framåt. Det är Herrans starka arm, som håller emot och därmed visar oss, att vi icke skola fara till Erik Jansson, utan återvända tilt vårt land igen så fort vi kunna."

Medan sålunda emigranterna inne i ruffen kände sig glada och nöjda öfver Herrans underliga väg att säga dem sin vilja, började besättningen ute på däck känna sig allt mer orolig.

Kaptenen kände framför allt mer än någonsin vikten af sitt ansvar som befälhafvare. Han hade hittills alltid haft särdeles god tur på sina resor och aldrig förr råkat ut för någon kråmglig situation. Men nu stod han inför något, hvars innebörd han icke ens tillnärmelsevis kunde begripa. Något liknande hade han aldrig mött eller hört talas om. Huru? Fullt till väders och ingen fart midt i Atlanten — hade man väl någonsin sett på maken!?

Det gick öfver Grönqvistens begrepp och han måste nedlåta sig till att rådslå med styrmännen, ehuru det kostade på hans värdighet, som han i all sin dar hållit så styft på.

Han vände sig särskildt till andre styrmannen Molinder, den där just gått igenom navigationskursen på vintern med höga betyg och som dessutom fått en marinkikare till premium.

"Det kan ju hända, att det är fråga om någon underström eller något magnetiskt i botten, som håller oss tillbaka," menade denne, smickrad af förtroendet. "Och i så fall," tillade han, "bör detta inflytande inte sträcka sig öfver så lång yta, för annars hade det nog blifvit upptäckt förut i en så befaren trakt som denna. Om jag får säga min mening, så vore det bäst, att vi försökte bogsera oss från den här fläcken och komma i annat vatten."

Kaptenens bekymrade ansikte ljusnade. "Styrman sa ett ord," utropade han. "Det kan nog hitta på och hända, att den tanken inte är så tokig. Men först ska vi sätta oss till båten och ro ut och se oss omkring."

En liten norsk s. k. "pram" låg lätt fastsurrad vid reservspirorna ooh var lätt att få öfverbord. Inom ett par minuter låg den långs sidan, hvarpå kaptenen, förste styrman och en matros klefvo ned däri. De rodde långsamt ett par slag kring skutan, synade henne på alla sidor, men kommo åter ombord, utan att ha blifvit klokare för det. De kunde ej upptäcka något, som hindrade farten.

"Nej, vi få allt ta till slupen och bogsera!" utropade kaptenen ifrigt, i det han med ungdomlig hast sprang in på däcket.

Slupen var en stor båt, som stod innesluten i barkassen. Det gick inte så lätt att få den ned i sjön och därtill måste användas taljor, hvilket tog tid.

Emellertid halades den omsider ned öfver sidan och flöt. Sex man jumpade ned däri med en duktig manillatross till bogserlina.

De tolf årbladen sänktes i vattnet och förde båten ett stycke förom bogen. Karlarne voro samtlige ypperliga roddare, som satte i så att vattnet fradgades om bladen och linan stod styf som en telegraftråd.

Kaptenen hade klifvit upp vid galjonen och observerade med oro hafvets utseende framför bogen. Men inte en rynka syntes på vattenytan utom oceanens vanliga dyning.

"Ro på, hugg i, edra satar!" röt skeppären i sin ifver.

Roddarne kastade sig bakut, togo spjärn med stöfveln mot tofterna och kärnade vattnet till skum. Men det var fåfängt. Trossen stod spänd, så att snipans akter höjde sig vid hvarje knyck. Men skeppet rörde sig icke en tum.

Kaptenen och styrmännens blickar möttes, fulla af förbluffelse. Skeppet satt fast. Det var ingenting annat än låta slupen komma till fallrepet igen och kalla folket upp på däck. Gåtan var olöst.

*

Dimman höll sig fortfarande lika tät, ehuru den svaga brisen hade dragit sig mera åt västkanten, så att råren måste brassas upp för att hålla seglen fulla. Den kalla, fuktiga luften, skutans besynnerliga stillastående, som ständigt gjorde sig påmind genom vattnets ständiga plaskande mot lovartssidan, förorsakade en hemsk ängslan, som ständigt tilltog och kastade sin dysterhet öfver allt och alla. Matroserna, som annars icke rörde på sig mer än de behöfde under vakten, gingo nu oupphörligt fram och åter, ibland seende till väders, ibland tittande öfver sidan.

Tiden gick emellertid, klockan klämtade "åtta glas" och besättningen gick ned i skansen för att få sitt kaffe, utan att det, som annars var vanligt, piggade upp sinnena. Nu hade skeppets orörlighet blifvit en fullkomlig fasa äfven för de trögaste eller mest modiga. Karlarne sutto tysta på sina sjökistor med nedslagna blickar och liksom bara väntade på den katastrof, som skulle komma att ödelägga den dömda barken.

Äfven skepparen och styrmännen hade dragit sig tillbaka i kajutan, där de öfverhalade kort och den nautiska almanackan för att söka bringa något ljus öfver det besynnerliga läget. Men huru de slogo sina sjömanshjärnor ihop, stod det ej i deras förmåga att "klara" förhållandet. Kaptenen förklarade till slut det vara "kaf omöjligt" och därmed var konsultationen slut och de stapplade motvilligt ut på däcket, lika kloka och lika förtviflade som förut. "Men," sade kaptenen, "vi ä piskade att ge oss ut med lillbåten igen och rekognoscera."

Han jämte förste styrman och en matros gingo åter ned i båten. Han vidtog nu den försiktigheten att medtaga en kompass och befallde dessutom, att de skulle klämta med skeppsklockan minst hvar femte minut hela tiden de voro borta.

Roende rakt ut, kunde de knappt synas för dem ombord, så tjock var ännu dimman. De togo en lång sväng om aktern först och smögo sedan längs sidan, bland synliga, stundom alldeles uppslukade af tjockan. Sedan försvunno de komplett ur sikte efter passerandet förom bogen. Som båten inte kunde upptäckas igen, ansåg man, att båten fortsatt fr måt och att kaptenen fått sikte på något ovanligt han ville närmare undersöka.

Gastarna voro nu ej längre just så ängsliga, sedan skepparen gifvit sig af, emedan de visste honom vara en duktig sjöman, som nog skulle ta reda på "hvad det skäggade i". Men andre styrman, som bättre visste, att styft sjömanskap här ingenting förslog, gick full af oro framför spelet, ängsligt lyssnande ut i dimman. Mellan slagen från klockan satte han handen öfver örat, ansträngande sig att uppfånga minsta ljud från den försvunna lillbåten.

Plötsligt kom ur det fjärran dunklet ett skarpt ljud som af ett brakande. Det lät nästan som om något vidunder slukat båten i sina käftar och dykt ned i oceanen.

"Gud i himmelen, de ä förlorade!" skrek Molinder öfverljudt.

Alla höllo andan och lyssnade. Då kom en svallvåg svepande öfver vattenytan. Den slog plaskande mot bogen, men skeppet red icke upp för den.

Sjömännen sågo föröfver och på hvarandra. De visste icke hvad de skulle tänka om allt detta, som låg alldeles utanför deras erfarenhet om sjölifvet. Att det gått på tok med deras förmän ansågo de som tämligen afgjordt. Men att just en hval skulle ha kört upp och törnat öfver lillbåten, ville de inte precis gärna tro.

*

Erik-Jansarne hade nu kommit ut efter deras predikants försäkran, att Herran betett dem så mycken nåd, och stodo samlade utanför kabyssen glada och nöjda. Vid Molinders förtviflade utrop vände de sig mot honom, och en af de mera talföra frågade hvad det vore fråga om, efter han "låtit så till sig".

Molinder upplyste, att det vore mycket troligt att kaptenen, förste styrman och en matros omkommit under försöket att utspana anledningen till det beknip, hvari skeppet råkat och som han verkligen inte visste ringaste råd, huru de skulle kunna klara sig ur.

"Var inte rädd för det," tröstade den unge drängen tvärsäkert. "Det är Guds finger, som håller oss kvar och visar oss vägen. Och när det behagar honom, så drar han oss nog ur knipan. Var lugn för det."

Molinder såg på talaren med afgjordt förakt. "Stå inte här och predika," dundrade han "Det här är ingenting att skämta med och ni förstår inte ett dugg af hvad som står på."

"Jo, hvad vi det gör," jublade drängen och hela hopen med honom. "Vi ha fått en tocken uppenbarelse utåf det här, så det slår aldrig fel."

"Ha ni fått en uppenbarelse, så låt mig för all del få höra den. Jag kan just nu behöfva all den upplysning jag kan få," försäkrade Molinder ironiskt, men barskt.

"Jo, hvad Gud hafver fördolt för de kloke och förnumstiga, det hafver han uppenbarat för de fåkunniga. Så står det skrifvet," förklarade drängen spotskt.

Sjömännen hade nu också närmat sig gruppen och hade sin fröjd åt detta meningsbyte.

"Nå, efter du är en sån öfverdängare, så säg mig då hvad vi ska göra för att komma ur klistret," fräste andre styrman, ilsken öfver denna andliga, bornerade högfärd.

"Våran lit står till Gud," svarade drängen, seende på de s na.

"Trut har dom, men skilja babord från styrbord, det är dom allt ifrån!" utbrast den grånade Kusbom.

"Stå inte här och prata, karlar!" röt Molinder, ryckande upp sig till verkligheten. "Gå fyra af er i slupen! Här är inte tid till predikningar, då kapten och styrman ä i nöd och kanske kan räddas. Vi måste ut nu och låt det gå lätt sen!"

Lars Jonsson, som nyss klifvit fram ur ruffen, skrek nu myndigt: "Stopp! Inte ska väl styrman lämna oss också? Då finns ju ingen, som förstår sig på att hitta tillrätta med fartyget."

"Tyst där!" ropade den unge mannen skarpt. "På er går det väl ingen nöd."

Han hade redan stigit upp i öppningen af relingen, som förde ned till fallrepet och såg därifrån ifrigt förut.

En solstråle hade just brutit fram och höll på att tunna ut dimman. Utsikten blef allt vidare, eftersom tjockan rullades upp likt ridån på en teater. Och där framom visade sig för den häpne styrmannens blickar ett ofantligt isberg, tronande ett par hundra fot ofvanför skeppets master, med sina tinnar, grottor och öfriga fantastiska bildningar glänsande i solen. Ehuru i verkligheten den väldiga ismassan låg ett godt stycke aflägsen, såg det dock på grund af bergets ofantliga höjd ut som om Ruth skulle komma i ögonblicklig kollision därmed.

Molinders ansikte fick ett helt annat uttryck vid denna för en sjöman annars hemska syn. Det ljusnade blixtsnabbt. Med ett språng stod han åter på däck och kommenderade att hänga lodlinan förut. Hållande den skyndade han upp på kranbjälken och lät linan gå.

Han fick tre famnars djup. "Jag kunde just tro det!" utropade han gladt. "Hon har flugit upp på den sjunkna delen af isberget där." Han pekade framåt antydande för sjöfolket. "Det är hela gåtan det, gubbar!"

Han fortsatte att loda längs hela sidan akteröfver till midtför kabyssen, då lodet med ens plumsade ned till — fyrtio famnar. Matroserna följde operationen med spänd uppmärksamhet.

"Ja, det är klart som korfspad nu, gossar!" utropade Molinder förtjust. "Där ha vi ägget."

Alla ombord draga nu en suck af lättnad. Lifligheten hade återvändt till sjömännen och emigranterna skockade sig i fören för att betrakta isberget, hvartill de visst aldrig förr skådat något liknande. Lars Jonsson stod midt ibland dem och syntes peka oupphörligt på berget, medan han talade och ifrigt gestikulerade för sina förtjusta åhörare.

Molinder hade emellertid skyndat efter sitt premium, marinkikaren, hvarmed han närmare undersökte ismassan. På dess nedre kant upptäckte han snart tre figurer, som sutto uppkrupna där. Det var kaptenen styrmannen och den åtföljande matrosen. Präktigt — de voro räddade!

Snart hördes också nödropen från dem, sedan vinden ännu bättre friskat i. "Hoj — ohoj!" klang det ängsligt öfver vattnet.

(Forts.)

"The Scott Tornure."

På en kongress af snörlifsfabrikanter i utlandet kom man fullständigt öfverens om en sak, nämligen att de flesta damer hade ett eller annat fel i figuren. Den enda utvägen häremot är att b y g g a figuren, tills den får sin korrekta façon. Höfterna måste vara i förhållande till figurens höjd, och till bredden mellan skuldrorna; först då kan dräkten sitta perfekt. Dessa principiella egenskaper äro förenade i »The Scott Tornure», som finnes i 5 olika storlekar. N:r 0, 00 och 1 äro till damer med fylliga höfter, men smala öfver ryggen; N:r 2 och 3 äro till mycket smärta damer. Finnes i följande färger: svart, hvitt, ljusblått och beige, och kostar pr st. 3 kr. 50 öre. Vid ordre uppgifves mått kring midja och höfter samt färg. Till landsorten mot postförskott. Ensamförsäljare: Drottningg. 72, Stockholm,

Buttericks Mönsteraffär.

TEATER OCH MUSIK.

TEATERSÄSONGEN kan nu på allvar sägas ha begynt, sedan äfven direktör Ranft ryckt in i elden efter hela linjen. Lördagen den 1 var där premiär på både Södra och Östermalmsteatern, Svenska teatern fortsätter "Lifvet på landet" nere vid Blasieholmsgatan, och "Vasateatern" framförde på tisdagen sin nyaste parisiska "Svärmor", till hvilken vi få återkomma i nästa nummer.

Nu ett par ord om de båda lördagspremiärerna, som bägge stodo i *Frans Hedbergs* tecken, den ungdomlige nestorn bland våra dramatiska författare. Nog har han skrifvit både originellare och roligare original än det lustspel i den eviga "tjänarinnefrågan", som under den talande rubriken *"Allt på sin rätta plats"* nu gick öfver Söders höjder, men det bästa behöfver ju icke alltid vara en fiende till det näst bästa. Och ett faktum är, att premiärpubliken roade sig förträffligt åt det goda revisorsherrskapet — hr *Ljungqvist* och fru *Gründer* — som skulle emancipera sig från "familjeslafvinnan" och åt de bittra erfarenheter de därvid fingo göra. Och så därtill en ny stockholmspiga af fröken *Leijman* — ja, alla, som sett henne i en tjänares skepelse, veta väl hvad det betyder för skrattmusklerna!

På Östermalm var det det hederliga gamla folkskådespelet af samme författare *"Hin och smålänningen"*, som fick inleda den förebådade "nya æran". Raden var fullsatt och entusiastisk; vi andra vänta kanske ännu litet, till dess den riktiga "utstyrseln" hinner anlända.

PAPPERSMÖNSTER

fullt tillförlitliga, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kappmönster 60 öre. Uppgif lifvidd, (omedelbart under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken el. postanvisning insändes till *Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Sthlm*

KÖKSALMANACK.

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 9—15 SEPT. 1906.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; ägg med skinksås; kräftor; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Tomatpuré; fisksoufflé med holländsk sås; lammkotletter à la maintenon med ärter och blomkål; äppelbeignet med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; ägg; kaffe eller te. Middag: Persiljefylld kalfbringa med potatis och lingon; körsbärskräm med grädde.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; rissoler af kalfkött (rester från måndag) med skiradt smör; mjölk; kaffe eller te. Middag: Palsternackspuré; gädda stekt i fileter med pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt sill med grädde och lök samt potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med gräddsås och potatis; blåbärskompott med vispad grädde och schäfferhattar.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; biffstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxsvanssoppa; äppelkaka med vaniljsås.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; färsk strömming i låda med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med bruna bönor; saftkräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta köttbullar med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvad blomkål; smörgåspudding.

RECEPT:

Tomatpuré (f. 6 pers.). 125 gr. risgryn, 1/2 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1/2 kg. röda tomater, 2 1/2 lit. buljong, salt, peppar, sherry efter smak.

Beredning: Risgrynen sköljas i varmt vatten och påsättes i kokande saltadt vatten samt få koka till en tunn gröt. Tomaterna rensas, sköljas och kokas mjuka i hälften af buljongen, hvarefter de passeras, tillika med de kokta risgrynen och den öfriga buljongen. Purén får ett uppkok, skummas och afsmakas med kryddorna och vinet. Om så önskas, tillsättes litet fint hackad persilja. Soppan serveras med croutons.

Lammkotletter à la maintenon (f. 6 pers.). 15 stora kotletter, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 ägg, 1 1/2 kkp. stötta skorpor, 1 msk. fint hackad persilja, 1 msk. fint hackad chalottenlök, 3 msk. smör (60 gr.), 4 dcl. buljong eller kokande vatten.

Beredning: Kotlettraden tvättas med en duk doppad i hett vatten. Kotletterna huggas därefter, putsas och bultas ett slag på hvarje sida. De beströs med peppar och salt, doppas i de uppvispade äggen och vändas i en blandning af de stötta skorporna, den hackade persiljan, och löken. Kotletterna brynas därefter i smöret, den kokande buljongen eller vattnet påspädes och kotletterna få sakta steka färdiga, med tätt slutet lock, under 5—10 min. De uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med ärter eller fransk potatis samt persilja.

Persiljefylld kalfbringa (f. 6 pers.). 2 kg. gödkalfbringa, 3 stora knippor persilja, 4 msk. smör (80 gr.), 1/2 msk. salt.

Till stekning: 2 msk. smör, 3/4 lit. kokande buljong eller vatten.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten och bogbladet jämte refbenen skäras ut försiktigt, så att köttet blir helt. (På benen kokas buljong hvarmed steken spädes.) Persiljan sköljes, rensas och hackas groft samt inarbetas i smöret. Köttet gnides med saltet och persiljesmöret läggs på bringan, som därefter hoprullas och sys igen, hvarefter den brynes i smöret och får sakta steka i ugn eller på spisen omkr. 2 tim. Under stekningen öfveröses köttet omkr. hvar tionde min. och spädes med buljongen eller vattnet. När steken är färdig borttagas alla trådar, bringan skäres i tunna skifvor och upplägges hel. Köttjusen silas och skummas, och såsen beredes på vanligt sätt och serveras i särskild såskål.

Palsternackspuré (f. 6 pers.). 6 palsternackor, 2 1/2 lit. efterbuljong, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, salt, hvitpeppar, 1—2 äggulor, 2 dcl. tjock grädde.

Beredning: Palsternackorna sköljas, skrapas och skäras i små bitar. De nedläggas i 1 lit. af den kalla buljongen och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då soppan passeras. Smör och mjöl sammanfräsas, purén och resten af buljongen tillsättas och soppan får koka 10 min., hvarefter den skummas och afsmakas med kryddorna. Äggulan och grädden uppvispas i soppskålen och purén tillslås under kraftig vispning. Den serveras med rostadt eller stekt bröd.

Schäfferhattar (f. 6 pers.). 100 gr. smör, 1 ägg, 75 gr. socker, 1/2 tsk. finrifvet citronskal, 75 gr. hvetemjöl, hackad mandel och socker att strö öfver bakelserna.

Beredning: Smöret skiras, får kallna och röres därefter tills det blir hvitt och pösigt. Ägget och sockret röras i 20 min. hvarefter smöret, citronskalet och mjölet tillsättas och massan omröres noga. En plättpanna värmes och gnides väl ren samt smörjes med smält smör. En tsk. af smeten lägges i hvarje rum och utröres så att kakorna blifva jämna, hvarefter mandel och socker strös öfver. Plättpannan insättes i ugn och bakelserna få grädda i god ugnsvärme, tills de blifva gulbruna, då de uttagas och böjas öfver en käpp.

Äppelkaka (f. 6 pers.). 1/2 tjugufemöres kryddlimpa (ej för färsk), 1 1/2 hg. smör, 2 lit. äpplen, 2 kkp. krossocker.

Till pannan: 1 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Brödet rifves samt fräses i 1 1/2 hg. af smöret. Äpplena skalas, skäras i tunna skifvor och kokas med sockret och litet vatten till mos. En form eller tackjärnspanna smörjes med smör och beströs med stötta skorpor och i denna iläggas hvarftals af det frästa brödet och de kokta äpplena. Första och sista hvarfvet skall vara bröd. Det öfversta hvarfvet belägges med resten af smöret fördeladt i små flockar. Kakan gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1/2 tim. Den stjälpes upp, öfverströs med socker och serveras varm eller kall med vispad grädde ell. vaniljsås.

Färsk strömming i låda (f. 6 pers.). 30 strömmingar, 1 msk. salt. Till lådan: 3 msk. smör (60 gr.), 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Strömmingarna rensas, urbenas, sköljas väl och den mörka hinnan skrapas bort. De beströs därefter in- och utvändigt med saltet och få ligga en stund. En eldfast omelettlåda smörjes med 1 msk. af smöret och beströs med stötta skorpor. Strömmingarna nedläggas i lådan tätt intill hvarandra. Resten af smöret läggs i flockar ofvanpå och sist öfverströs de stötta skorporna. Lådan insättes i god ugnsvärme och strömmingarna få steka, tills de äro vackert bruna.

Anm. Om så önskas öfverhälles litet ansjovissås innan lådan sättes in i ugnen.

Stufvad blomkål (f. 6 pers.). 2 stora blomkålshufvuden, vatten, 2 msk. ättika.

Till kokning: 1 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt.

Stufning: 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl, 3 kkp. kålspad, 1 kkp. mjölk, 1 tsk. salt, 1 tsk. socker, 1 knifsudd hvitpeppar.

Beredning: Blomkålen rensas på vanligt sätt och lägges i ättikblandadt vatten omkr. 1 tim., för att bibehålla sin färg. Den påsättes i kokande saltadt vatten och får koka, tills den kännes mjuk, då den genast tages upp och får afrinna. Smör och mjöl sammanfräsas, kålspadet och mjölken tillsättas litet i sänder, och såsen får, under flitig rörning, koka 10 min. Blomkålen upplägges på varm karott och stufningen hälles öfver.

20 liter öl,

godt, maltstarkt, läskande, alkoholfritt, kan hvar och en själf brygga medelst Lagermans Bryggalette (läses brygga lätt).

Bryggalette är hufvudsakligast sammansatt af malt, enbär, humle o. socker.

Bryggalette ersätter de alkoholstarka maltdryckerna och föredrages framför svagdricka.

Säljes i speceriaffärerna à 60 öre pr burk.

Tillverkare:

FABRIKEN TOMTEN,
(Alex. Lagerman J:r).

Stockholm, GÖTEBORG, Malmö, Sundsvall.

Champagne

Eugène Barbier,

Reims.

LEDIGA PLATSER

Lärarinna

önskas af undertecknad att undervisa en 14 års flicka i 5:te klassens och 3 yngre barn i lägre klassens elementarämnen (språk: tyska och franska) och musik. Snart svar med uppgift om löneanspråk sändes till kyrkoherde O. Nordlander, adress Loos, Helsingland.

För en allvarlig och praktisk, något äldre

Hushållerska,

med goda rekommendationer, finnes plats ledig såsom husföreståndarinna hos ogift kyrkoherde den 24 nästa okt. Svar genast till »Kyrkoherde», adress Länstidningens exp., Nyköping.

Ledig plats

som kassörska betingar ofta utom rekommendationer, jämväl redovisningsgaranti (uppbördsborgen). Sådan garanti eller borgen meddelas på liberalaste villkor af Brandförsäkrings-Aktiebolaget NORRLAND, Drottninggatan 23, Stockholm.

Begär prospekt och öfriga upplysningar hos bolaget eller dess närmaste agent.

Värdinna

i ungkarlshem önskas till den 1 okt. Den sökande bör vara kompetent att med jungfrus hjälp på ett ekonomiskt och godt sätt förstå och sköta hemmet. Referenser, löneanspråk samt fotografi torde snarast insändas i biljett märkt »Norrland» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Husföreståndarinna!

Medelålders, bildad, barnkär dam, fullt kompetent att sköta ett mindre hushåll, kan erhålla förmånlig värdinneplats i Göteborg. Svar med uppgift om ålder, kompetens etc. till »Bildad», Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

EN yngre anspråkslös flicka med vana i garn- och väfnadsbranchen, får plats 15 september i stad i Dalarne. Prima referenser fordras. Svar jämte fotografi samt lönepretentioner torde insändas märkt »Garn- & Väfnader» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

EN frisk, ordentlig flicka erhåller plats den 24 okt. att sköta två små barn och deltaga i förefallande göromål. Svar med uppgift om lönepretentioner till »L. A.», Iduns exp.

KAMMARJUNGFRU, fullt pålitlig o. ordentlig, skicklig i kläd- och linnesömnad, samt kunnig i frisering önskas inst. 24 okt. till herregård i Skåne. Endast person som kan uppfylla ofvanstående villkor göre sig besvär. Svar med betygsafskrifter samt fotografi insändes till »Slott», Iduns exp.

BILDAD fransyska får anställning hos familj i mindre landsortsstad med uppgift att meddela undervisning i franska språket, hufvudsakligen genom samtal. Svar innehållande ref. och löneanspråk till »Fru H.», Iduns exp., Stockholm.

En äldre jungfru

eller änka, van att sköta landthushåll, kan få god plats den 24 nästa okt. Betyg och löneanspråk sändas till »Litet hushåll», Kalmar p. r.

LÄRARINNA, undervisningsvan, skicklig i alla svenska skolämnen, språk och musik (hälst efter Richard Anderssons metod) sökes för 4 barn i åldern 15 till 8 år till landtegendom nära stad. Godt sätt med barn och goda referenser erfordras. Befattningen tillträdes instundande höst. Svar: Nyhamns Ångsåg, Sundsvall.

HOS svensk bruksegarefamilj, bosatt i Norge ej långt från Trondhjem, finnes plats för en köksa och en kammarjungfru. De måste vara villiga, snälla och pålitliga och kunna förete goda rekommendationer. Platserna kunna tillträdas nu genast eller till hösten. Svar med lönepretentioner sändes till Fru Josefine Örn Ranheim, Norge.

Ung lärarinna,

barnkär, anspråkslös, hälst undervisningsvan önskas i enkel familj den 1:ste okt. att undervisa tvänne flickor från 8—12 år i vanliga skolämnen, språk, musik och handarbete. Svar med fotografi jämte rimliga pretentioner önskas snarast möjligt. Handl. J. Englund, Funäsdalen (Härjedalen).

Bildad flicka,

anspråkslös och arbetsam, erhåller plats den 1:sta eller 24:de inst. okt. i liten tjänstemannafamilj på landet i Västerbotten, för att med husmoderns tillhjälp förestå matlagningen. Eget rum o. lön 132 kr. Hjälp med grofsysslor. Svar torde sändas till »S. L.» Norsjö p. r.

UNG, enkel, anspråkslös flicka som mot fritt vivre vill vara ung husmoder behjälplig med allt hvad som förek. i ett hem, får plats, anses som medlem af fam. Svar till »Landtegendom», Falköping p. r.

Husföreståndarinna.

I anseende till husfruns sjukdom finnes plats nu genast för en stadgad skötsam husföreståndarinna, fullt kunnig att sköta ett hem samt fem barn, 10—2 år. Jungfrur finnas. Prima ref. erfordras. Svar med fotografi till »Köpmanshem», Örnsköldsvik p. r.

En barnkär husjungfru

får bra plats nu genast. Stocksund. Riks. 33. Allm. 56.

KÖKSA och barnjungfru, dugliga och pålitliga med goda rek., få plats, köksan den 24 okt. och barnjungfrun genast, hos Häradshöfding Rüdeberg, Östersund.

PÅ landet finnes plats för ensam jungfru i två personers hushåll. Svar emotses för vidare öfverenskommelse till »Godt hem», Almedals station.

Hushållsfröken,

fullt kunnig i matlagning samt sömnad och väfning och för öfrigt i allt hvad till ett landthushålls skötande hörer, erhåller plats till 1:sta nov. i mindre familj i Bergslagen. Goda rek. Svar till »F. A.», Kopparberg.

EN frisk, arbetsam och ordentlig flicka, kunnig i matlagning, bak, slakt och dylika sysslor, sökes till hösten att som husmoders pålitliga hjälp deltaga i och delvis förestå medelstort landthushåll. Svar med lönepret., fotografi och rek. till Fru Wærn, Knobesholm, Slöinge.

BILDAD, medelålders, barnkär dam önskas att med hjälp af en jungfru förestå ett mindre hushåll hos läkare från 1 okt. Svar med betyg, fotografi och löneanspråk till »Läkare», Iduns exp. f. v. b.

EN anspråkslös, barnkär flicka från bättre hem, villig att hjälpa modern med skötseln af två små barn samt kunnig i sömnad, äfvensom andra i ett hus förekommande sysslor, får genast plats mot fritt vivre. Svar jämte fotografi till Fru B. Lönnqvist, Jonsered.

BARNFRÖKEN, som förut innehaft sådan anställning och är bildad, frisk, pålitlig och med jämnt lynne, samt kunnig i sömnad får plats 15:de sept. eller 1:sta okt., en timmes väg från Stockholm, för att sköta tre barn i ålder 8—2 år. Svar med fotografi och rek. jämte uppgift på löneanspråk sändes till »Trio», Iduns exp.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. En bildad, praktisk, enkel och arbetsam flicka, 25—30 år, kunnig i finare och enklare matlagning, bakning m. m. och som på egen hand med hjälp till grofsysslor vill sköta ett tre personers hushåll på landet erhåller plats genast eller 1 okt. Egenhändigt svar med fotografi märkt »Tjänsteman, Umeå» sändes till Th. Tjäders Byrå, Brunkebergstorg 12.

UNDERVISNINGSV., språkkunnig, musikalisk lärarinna erhåller plats att undervisa — 3 timmar — en flicka i 5:te klass samt hjälpa de öfriga barnen vid läxläsning, när så behöfves. Betyg, lönepret. och fotografi torde inlämnas till Fru Hanna Regnell, Kristinehamn.

Hushållerska,

välrekommenderad o. skicklig i allt som hörer till ett finare landthushålls skötande, erhåller plats 1 nov. hos Frih:an A. Rappe, Christinelund, Mortorp (Kalmar län).

VÅRDINNEPLATS i prästhus erhåller allvarlig, ung, bildad, hälst musikalisk och att sköta ett landthushåll fullt kunnig flicka. Svar med fotografi till »B. C.», Vexiö p. r.

Barnfröken.

Bildad, anspråkslös, fullkomligt frisk flicka af god familj önskas till hösten som hjälp och sällskap för 4 barn, 3 1/2—13 år gamla. Den sökande bör hälst förut innehaft dylik plats samt vara kunnig i sömnad. Goda rek. fordras. Svar torde sändas till »G. F. K. H.», Hufvudpostkontoret, Göteborg.

LÄRARINNA, hälst studentska, som är undervisningsvan önskas för en 14 års flicka i tjänstemannafamilj på landet. Gärna musikalisk. Svar genast med lönepret. och foto. till »Lärarinna», Iduns exp. f. v. b.

EN frisk och barnkär flicka, som är van att sköta ett litet barn får plats 1:sta eller 15:de inst. sept. i bokhandlarefamilj i Östergötland. Kunnig i sömnad önskvärdt, dock ej villkor. Svar med rek. och hälst fotografi märkt »S. W. 1906», Iduns exp.

YNGRE, anpråkslös flicka, kunnig i linnesömnad erhåller plats å större hotell i södra Sverige att gå frun tillhanda. Svar torde insändas under adr. »V. S.», Södra Sveriges Annonsbyrå, Malmö.

KOKERSKA och husjungfru. En ordentlig och i matlagning fullt kunnig kokerska eller enklare hushållerska samt en duglig och van husjungfru erhålla båda plats den 24 oktober i finare familj i Göteborg. Bästa rekommendationer fordras. Svar till »Fru A—a», Göteborg p. r.

Barnsköterska

för ett års tvillingar erhåller plats den 24 okt. eller genast. Sökanden bör hälst vara kunnig i sömnad. Rekommendationer och löneanspråk torde insändas till »J. J.», Trelleborgs-Tidningen, Trelleborg.

Snäll, anspråkslös

16 års flicka får plats som barnjungfru i bättre familj där fyra barn finnes. Ålder 12 till 3 år. Svar »Barnkär», Avesta p. r.

Kvinnligt manufakturbiträde,

rutinerad säljerska, med fullständig kännedom om kappklädningstygs- och sybehörsbranschen, erhåller genast plats. Fotografi, betyg och ref. torde i bref märkt »Kapacitet» insändas under adress: S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

BARNFRÖKEN får plats i höst på landtegendom i Östergötland att tillse fyra små barn. Svar med rek., fotografi och löneanspråk till »Glad och snäll» motses under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bildad, anspråkslös flicka,

hälst musikalisk, som är van vid mindre barn, villig att deltaga i alla inom ett hem förefallande göromål, (ej hushåll), erhåller plats. Anses som medlem af familjen. Jungfru finnes. Svar med betyg, fotografi och löneanspråk till »Hösten 1906», Falkenberg p. r.

ANSPRÅKSLÖS bättre flicka, ej under 25 år, som är villig hjälpa till med förekommande sysslor i hemmet, samt med tillsyn af 3 barn, får plats 1 okt. Vänligt bemötande kan påräknas. Svar med löneanspråk, rek. och foto till »N. A.», Alingsås p. r.

EN kunnig ensamjungfru önskas till den 1 eller 24 okt. i liten läkarefamilj, där barnjungfru finnes. Lön 20 kr. Utmarkta rek. erfordras. Svar till Fru Bratt, Norrtullsgatan 26, Stockholm.

Barnfröken,

enkel och barnkär, som är villig att deltaga i hemmet förek. sysslor och läsa 2 tim. dagl. med 6 års flicka erhåller god plats omkr. 15 sept. Den, som genomg. småskolelärarinnesem. har företräde. Ansökan åtföljd af ref., löneanspr. och foto till »O. H. 06», Iduns exp.

EN ordentlig och arbetsam bättre flicka med goda rek. får plats att sköta två barn om ungefär 1 1/2 och 4 år. Reflekterande bör hafva vana vid barn samt vara något hemma i sömnad, tvätt och strykning. Svar till »R. sept. 1906», Allm. Tidningskontoret Gust. Ad. Torg.

Vikariat

vid Varbergs Elementarläroverk för flickor hela läsåret 1906—1907 i naturkunnighet och geografi. Lön 1,100 kr. Se Sv. Läraretidning och Sv. Dagbladet nästkommande n:r.

Varberg den 28 augusti 1906.
STYRELSEN.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48. Riks. 7 94.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 36 (1027) TORSDAGEN DEN 6 SEPTEMBER 1906 19:DE ÅRG.

RENUMERATIONSPRIS PR ÅR:
IDUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6:50
IDUN, PRAKTUPPLAGAN..... » 8:—
IDUN, BIBELUPPLAGAN..... » 11:50
IDUNS MODETIDNING..... » 2:—
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:
HVARJE TORSDAG.
ANNONSPRIS:
25 ÖRE PR MM. FÖRE,
20 ÖRE EFTER TEXTEN.
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:
FRITHIOF HELLBERG.
MOTTAGN.-T. KL. 2—3. ALLM. 402, RIKS 86 60.
BITRÄDANDE REDAKTÖRER:
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:
51 DROTTNINGGATAN 51.
REDAKTIONEN KL. 10—4.
EXPEDITIONEN KL. 9—5.
ANNONSKONTORET 9—5.
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAKTIONSANGELÄGENHETER BÖRA SÄNDAS TILL IDUNS REDAKTION, EJ TILL NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN.
REDAKTIONSTELEFONER: ALLM. 98 03, RIKS- 16 46.

Nytt! Nytt!

ggkonserveringsmedlet LAVA
r ej saknas i något hushåll. Försäl- i flaskor à 50 öre mot efterkraf eller rut insänd likvid från Granbergsdals nsgårdar, adr.: Granbergsdal. .! Nutidens bästa äggkonserveringsmedel. Obs.!

landväfda Linneväfnader.
Duktyger, handdukar, lakanslärft, sdukar m. m., köpas bäst och billigst från Kungsäters Linneväfverl, ngsäter. Katalog och profver gratis h franko.

Tidaholms Fantasimöbler

rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. Försäljningsmagasin, Beridarebansg. 27, Birger Jarlsg. 1, Stockholm.

Schweizerbroderier.
Hvita broderade Remsor, Väfnader, Spetsar m. m. Absolut största urval, billigaste priser. Rikt profsortiment till landsorten.
Broderiaffären,
24 Kommendörsgatan, 1 tr.
(Hörnet af Sibyllegatan).

SE Norsk Storsill.
extra fin,
säljes à kr. 5.75 pr fjerding, per efterkraf.
Forsells Viktualieaffär, Göteborg.

landöls Täljsten.
— Guldmedalj i Östersund 1905. —
aminer i olika storlekar och pris; eldas med ved och vedaffall; hygieniska.
rytor, förträffliga till matlagning och syltning.
rafvårdar af Täljsten äro praktiska, enär de icke förvittra.
Priskurant på begäran franko.
Se vår utställning i NORRKÖPING!
NDÖLS TÄLJSTENS & VATTENKRAFTS A.-B., Lästmakareg. 6, strax invid Stureplan. kst. 10180. STOCKHOLM. Allm. 5853.

ambindlar med och utan lifband à 1.75, 1.50 dussin mot efterkraf. Fru Leopold öberg, Norrköping.

Cibils
flytande köttextrakt.
38 hedersdiplomer och guldmedaljer.

Den djupa och varaktiga glansen å koppar och mässing erhålles endast då man vid putsning använder

Cyprolin

putspomada;

finnes i 10- o. 25-öres askar, i 1/1 o. 1/2 kg. burkar.
Holst & C:o Tekn. Fabrik,
STOCKHOLM.

OXO BOUILLON Från Cie Liebig,
Flytande, genast drickbar.
2 teskedar till en kopp hett vatten.

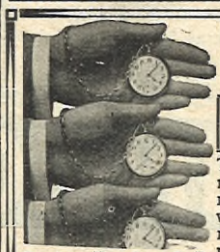

VIKING-FICKUR visa rätt tid!
Erkända af 100-tals skickliga :: fackmän ::
Tillskrif oss namnet på Eder urmakare, så sända vi gratis fotografi med beskrifning på klockan. Säljes i hvarje bättre urmakeriaffär.
Sveriges Urmakare A.-B.
Stockholm I.

Kurs i Klädsömnad.
Lotten Dahlström.
Storkyrkobrinken 6, Allm. Tel. Storkyrkan 206.
Ref.: Fröken Hula Lundin samt Fredrika Bremer Förbundet.
Prospekt på begäran

Epokgörande uppfinning
inom förstoringsbranschen äro våra
"GLASÉRFÖRSTORINGAR"
(OBS.! Tvättbara).
Agenter antagas! Begär priskurant!
Norrköpings Förstoringsaffär.
C. & G. O. Schelin.

EN god tvättmaskin är en stor lättnad för hvarje husmoder. Tvättmaskinen »Favorit» är en ekonomiapparat utan like, som efter endast en veckas användande inbesparar sitt pris. Finnes i hvarje välsort. Järnhandel & Bosättningsmagasin samt hos Generalagenten A.-B. Julius Slöör, Stockholm.

Barnängens Vademecum.
OBS.! Bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Grand Palais, Paris 1902, var Vademecum det enda, som erhöll högsta pris, Guldmedalj, i sin egenskap af »antiseptiskt munvatten».
Barnängens Tekniska Fabrik,
H. M. Konungens Hofleverantör.

Köttextraktet BONIT
i flytande och fast form samt i kapslar
rekommenderas.

I Syskolan för Klädsömnad
börjar kursen den 15 September. Anmälningar mottagas från 1 September alla dagar 9—4. Kursen beräknas från inskrifningsdagen.
Prospekt på begäran.
Grefturegatan 7. Allm. Tel. 218 75.
Lotten Billquist.

På Världsutställningen i Liège 1905 tillerkändes ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika,
Diplômes d'honneur
(Guldmedalj och särskildt hedersdiplom)
för Flyglar, Pianinon och Orglar.
Alla firmans utställda instrum. inköptes af k. direktionen för världsutst. lotteri.
Lager- och Filialexpositioner:
Göteborg, Stockholm, Malmö, Kungsg. 15. Vasag. 50. Baltzarsg. 10.
Begagn. tagas i byte. Begar priskurant.
Öfver 12,000 instrum. levererade.

Obs.! Franska snörlifssömmeriet i Stockholm är flyttadt till Norrmalmstorg n:r 1, en trappa upp i rymlig och väl belägen lokal. Begär prospekt.

"ALFA KO"
FÖRNÄMSTA MARGARIN
Arboga Margarinfabriks högsta märke.

Guldmedalj
har vid
Industriutställningen i Norrköping 1906
tilldelats
AKTIEBOLAGET LINDELLS MÖBELFABRIK,
NORRKÖPING.

ARVID LUND, Damskräddare, 3 Norrmalmstorg 3. Förstklassig atelier för Promenad- och Riddräkter, Visit-, Supé- och Soaréklädningar. Stort sortiment i franska och engelska Nouveautéer till moderata priser.

Tjäders Insektpulver,
bästa medel mot flugor, mygg och ohyra.
Tjäders Fröhandel,
1 Stora Nygatan. 7 Oxtorgsgatan.

Hushållsskolan för bildade flickor i Pensionat Villa Hult å Vinterkurorten Kneippbaden (nära Norrköping) börjar ny kurs 15 sept. Grundlig undervisning. Angenämt hemlif, tillfälle till förströelser, ridt, sport etc. etc. 100 kr. i månaden. Begär prospekt. Inackorderingar emottagas äfven och för längre tid till nedsatt pris. Rikstel Norrköp. 758. Adr.: Villa Hult Kneippbaden.

DEN FRISKASTE och Angenämaste är F. Paulis ELECTA Eau de Cologne Ser ut så här

Köp intet Siden

utan att först hafva begärt prof på våra garanteradt solida, utmärkt vackra nyheter i svart, hvitt och kulört.
Specialité: sidentyger till brud-, bal-, sällskaps- och promenadtoiletter samt till blusar, foder m. m. från 90 öre till 13 Kr. metern.
Vi sälja direkt till privatpersoner och sända de utvalda sidentygerna tull- och portofritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofle

Mot liggsår

m. fl. sårnader och ytlre skador är Fil. D:r P. Håkanssons Salubrin det bästa och pålitligaste medel.

Likaledes är Salubrin ett utmärkt behandlingsmedel

mot *hämorrojder*
m. fl. fall af blodstockningar,
vid *sensträckningar* m. m.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos

Geijer & C:o,
Stockholm.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast 10 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 76. Anses det comme il faut att en flicka sänder kort till en nyförlofvad herre, då fästmön är obekant? För öfrigt hur och under hvilka omständigheter bör man i vanliga fall sända sådana kort; skall det vara 2 eller endast 1 visitkort från en dam? Särdeles tacksam för ärade läsarinnors svar är

Oerfaren.

N:r 77. Frågas om någon bepröfvad medsyster vet något att göra för en ung man, som tycks ha smak för spritdrycker. Något, som kunde gifva afsmak därför, utan att han själf visste därom. Dock utan att skada hälsan. Svar till mångårig Idunsprenumerant.

N:r 78. Hur bör man lämpligast tvätta hvita filthattar? Tacksam för svar vore

Gumor.

N:r 79. Huru skall jag mest praktiskt och trefligt göra fodral till servietter?

Tösen.

N:r 80. Finnes något medel att segra i kampen mot tvästjärtar, frågar ett i denna kamp lidande och uttröttadt offer.

N:r 81. Jag hälsar ibland å gatan på en ung dam bland mina aflägsna bekanta. När hon med en nick besvarar min hälsning, ser hon ej på mig, utan bort åt annat håll. Bör jag ta' detta som en invit att ej vidare hälsa på henne? Någon har sagt mig, att denna ohöflighet skulle vara comme il faut. Kan detta verkligen vara möjligt? Mycket tacksam för svar är

Anfänger.

N:r 82. Vore mycket tacksam, om någon af denna tidnings läsare, som vore inne i saken, ville gifva mig en vid 55 års ålder kunde erhålla, om jag nu vid 41 års ålder kontant inbetalade 3,000 kr.

Ankefru.

N:r 83. Kunna två unga, under förutsättning att lefva enkelt och förståndigt, våga gifta sig på en inkomst af 1,800 kr.? Tacksam för ett upplysande svar härom vore

Ellen.

N:r 84. Hvarmed kan man förgifta vattnet i en vattenråttfälla, så att råttorna dö vid första kallsupen i stället för att simma omkring långa stunder och pinas?

P—t.

N:r 85. Jag har denna sommar, trots all värme, fått så mycken reumatism, hvilket jag aldrig förr lidit af! Jag vet ej, att jag särskildt varit utsatt för drag eller förkylning. Hvad kommer reumatism af? Och hur skall man kunna förhindra den?

Ella.

N:r 86. Kan någon af Iduns läsekrets upplysa om, huru man skall få utbildning till barnmorska? Är en sådan kurs dyrbar, och kan man få plats som frielev? När och hvar anordnas sådan kurs? Hvart skola ansökningar ställas och hvilka handlingar skola medfölja?

»En 23-åring.»

N:r 87. Hur uttagas fläckar af svarta sötbär (moreller) på hvita tygskor?

T. K.

N:r 88. En för apotekaryrket lifligt intresserad flicka önskar af sakkunnig upplysning om, huruvida hon, som ej aflagt studentexamen och saknar erforderliga medel att helt ägna sig åt studier, kan komma in på denna bana? Är »studenten» nödvändig, eller kan examen i vissa ämnen vara tillräcklig och i så fall hvilka? Hur lång beräknas elevtiden? Har man under den tiden någon lön?

»Carla.»

N:r 89. En fattig flicka, som genom olyckshändelse förlorat vänstra handen, har funnit en välgörare som vill åtaga sig henne och betala hennes uppfostran och utbildning till något hvarigenom hon skulle kunna försörja sig. Då hon emellertid icke har lust eller fallenhet för lärarinnekallet, frågas: kan någon ge ett råd för ifrågavarande fall? Flickan är 15 år gammal, ser mycket bra ut och har godt läshufvud. Svar till

Hilda i —g.

N:r 90. I ett hvardagsrum skall jag sätta gardiner af ljusgul s. k. kongressväfnad. Har tänkt mig att de skulle hänga åt sidan och endast täcka fönsterposten samt med en kappa upptill. Vore tacksam för råd hur jag skall sy på dem, färger, mönster etc. Skall jag sy endast på kappan eller också nedåt gardinen? Hälst ej så arbetsamt.

Landtfru.

N:r 91. I min mans rum står en soffa lika lång som väggen den står intill. Ej fullt 2 meter. Dit skulle jag vilja ha en väggbonad som täcker hela väggens bredd, åtminstone i det närmaste. Om jag nu syr den å yllestramalj, bör jag ta endast halfva bredden till höjd (90 cm.) eller mer? Tacksam för råd i fråga om mönster etc. vore

Landtfru.

N:r 92. Det sägs, att saltsjövatten »inte duger» till vattning af växter. Att emellertid vissa träd och örter trifvas godt i mark, som dagligen sköljes af böljorna i skärgårdens vikar o. sund, veta vi alla. Nu frågas, om någon eller några, som skaffat sig egen erfarenhet i ämnet, skulle vilja meddela, hvilken verkan sådant vattens användande visat sig medföra, och om denna verkan varit densamma, ehvad det gällt trädplantor och buskar eller blommor på kalljord eller köksväxter. Undertecknad tror, att frågan förtjänar att behandlas utan allt för fast tillit till gamla trädgårdsmästardogmer.

A. L. Fred.

N:r 93. Till hvem bör man hänvända sig för anmälan om inträde i Stockholms Kvinnliga Gymnastikförening? När börjar nästa kurs och hvad är priset pr termin?

Zuloaga.

N:r 94. Vill någon af Iduns läsarinnor gifva mig beskrifning på en bra hårtinktur, som man själf kan tillaga och som verkar mot hårets affallande. Tacksam för svar vore

Stella.

N:r 95. Medelålders dam, tillrådd af läkare att under vintern vistas i södern och som hälst önskar att få vistas i Algier, frågar någon af Iduns beresta läsarinnor, om man för att undvika hotellpriser kan bo bra och billigt i något franskt pensionat. I så fall priset pr månad? Är resan dyrbar? Tacksam för svar är

»Algier.»

N:r 96. Mathilda Malling hänvisar i sina historiska romaner ofta till madame Junots memoirer. Finnas de helt eller delvis öfversatta till svenska och i så fall under hvilken titel? Hvar kan man f. ö. få reda på något om hennes lif under och efter kejsardömet? Kan man i något arbete på svenska få upplysning om de franska marskalkarnas öden efter Napoleons fall?

Intresserad.

N:r 97. Hur bör en ung, självförsörjande flicka möblera sitt rum? Det är ej fråga om någon liten »förtjusande budoir».

Villrådig.

N:r 98. Sedan jag nu tvänne gånger genomläst »Ned med vapnen», må det tillåtas mig en fråga: Har baronessan von Suttner däri skildrat sin egen, fasansfulla lefnadshistoria? Eller är boken skrifven efter hörsägner och andras upplefvelser?

Bébé.

N:r 99. Kan en tjänarinna efter 22 à 23 års tjänst erhålla Patriotiska sällskapets guldmedalj? Och i så fall af hvilken storlek?

Bobb.

N:r 100. Har hört att välling eller dekokt af lin- eller hampfrö skulle vara välgörande för lungsiktiga. Synnerligen tacksam att snart genom Idun erhålla upplysning om, huru dylik tillagas samt dess användning. Kan den äfven vid långt framskridet lungsotsstadium med fördel begagnas?

Finnes något säkert och tillförlitligt medel att erhålla en riklig hårväxt eller att åtminstone något förbättra en svag sådan? Hvad är att göra för att hindra hårets affallande?

G. E.

TIDSFÖRDRIF

ORDSPRÅKSGÅTA.

1	17	1	9	9	18	16	1
2	16	18	2	18	6	15	3
3	15	15	9	8	10	6	7
4	6	15	23	4	15	6	18
5	5	18	24	2	6	1	3
6	12	4	18	3	6	13	14
7	6	12	3	3	19	21	12
8	6	18	7	3	2	1	5
9	7	3	1	5	15	6	18
10	3	1	4	18	2	15	19
11	13	3	5	2	15	6	11
12	9	15	7	7	2	6	13
13	9	10	2	2	9	12	19
14	18	21	20	9	18	2	2
15	6	15	11	9	12	19	15
16	18	19	4	15	5	18	6
17	22	25	9	4	25	19	18

Siffrorna utbytas mot bokstäfver. Äro dessa rätt funna, erhållas sjutton ord, hvilkas begynnelse- och slutbokstäfver bilda hvar sitt ordspråk.

1) Fruntimmersnamn, 2) åldring, 3) stad i Danmark, 4) är tjufven, 5) växtämne, 6) djur, 7) bra vid mete, 8) förekommer årligen, 9) är massören, 10) mansnamn, 11) har hvarje människa, 12) för tunnbindaren, 13) svårt att vara, 14) har officeren, 15) svensk hälsobrunn, 16) samling af fartyg, 17) på julbordet.

Mor.

CHARAD.

Mitt första-andra kan man ropa,
Åt den som uppå stegen dröjer,
Och därigenom tydligt röjer,
Att han sig ingen brådska gör,
Fast själf man utaf ifver brinner,
Rädd att den väntade ej hinner,
Att komma just den stund han bör.

Friestedts-Kraftnäring
"MUM"

Svenska praktiserande läkare ha genom intyg och utredningar som åtfölja hvarje burk förklarat »Mum» vara fullt pålitligt för klena barn, gamla o. svaga personer, för att tilltaga i styrka o. välbefinnande o. få motståndskraft mot sjukdom och svaghet. Säljes à kr. 1,75 pr burk hos hrr Apotekare och Handlande. I parti genom apoteken Nordstjernan och Gripen i Stockholm, Enhörningen i Gbg o. Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriks-Aktiebolag.

Riks 6 18. L:a Nyg. 16, Stockholm. Allm. 25 47.

OBS.! Mumkex. Mumkarameller. OBS

Mitt tredje-fjärde, så det säges
En ullig flock till bete förde,
Och om han ulfvens läte hörde,
Dem vaktade för lömskt försåt;
Han därvid glömde egen fara,
Och kunde ej sig själf försvara,
När våldsman mötte på hans stråt.

Mitt hela är en tidens lösen,
Ett substantiv, som ofta säger,
Hur man vill hafva det man äger,
Om apanaget ej är skralt;
Den stol i hvilken man sig sätter,
Den säng man nyttjar alla nätter,
Och boningen som själf man valt.

Sibylla.

INITIALUTBYTNINGS-GÅTA.

Tron.
Fest.
Slak.
Vind.
Bår.
Älska.
Torsk.

Utbyt den första bokstafven i vidstående ord mot en annan sådan, så att nya ord därigenom bildas, och äro dessa rätt funna, gifva deras initialer benämningen på en frukt.

Misse.

KAFFET KOKAR ÖFVER

om man ej använder - - det patenterade - -

Säkerhets-kaffelocket 'Over'

som förhindrar all öfverkokning. Man tillvaratager med detsamma det värdefullaste af kaffet, som annars går förloradt, sparar kaffet samt håller kaffepannorna rena och fina. Passar till nästan alla kaffepannor. Kostar endast 90 öre i de flesta järn- och bosättningsaffärer.

Stockholms Kaffe Aktiebolag.

Pärmar
till
IDUN 1905
och föregående år

tillhandahållas till följande priser:

Iduns pärmar, röda med guldtryck .. 1: 50
D:o, röda, bronstryck 1903..... 1: —
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna..... 0: 50

Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns Expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Ressällskap.

Ung dam önskar ressällskap till Oxford i slutet af september. Svar torde sändas under adress »Oxford», Billingsfors p. r.

Prenumerera på Idun.

Rätter för barnkammaren.

Ingenting öfverträffar de enkla rätter, som så ofantligt snabbt tillagas af

Mondamin

och kokad frukt. Kokad frukt är hälsosammare för barn än frisk och en Mondamin-mjölkkräm är ett idealiskt tillägg därtill.

Ensamtillverkare:

Brown & Polson,
Paisley, Skottland.

Labiologi.

Undervisning i labiologi lämnas af erfaren döfstumlärare. Svar till »A. K. 1906» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Dröj ej att börja använda

A. B. LINGONS, Göteborg,

VARUMÄRKE

SYLT & SAFT.

Högsta kvalitet. Billigaste pris. Finnes i hvarje Speceriaffär.

Patent. **Hafregryn.**

Gyllenhammars

För närsjuka och blodfattiga äro GYLLENHAMMARS pat. Hafremjöl och Hafregryn utmärkta. Gyllenhammars Barnkraftmjöl — det bästa för barnen.

I prästgård i södra Västergötland kunna 4 gossar innev. hösttermin få god inackordering för att jämte egna söner erhålla undervisning till allm. läroverk 3:dje och 4:de klasser. Moderlig omsorg och omvårdnad utlofvas. Pris 75 à 80 kr. pr månad. Närmare upplysningar genom Kyrkoherde Arfwidsson, Dalstorp.

FÖR en nervös herre eller dam finnes inackordering i stilla hem i Värmland. Förfrågningar besvaras af Fröken G. Ericson, sjuksköterska, adr. Högåsen, Karlskoga.

Tyskland.

I en ansedd pension uti universitetsstad mottages ett par elever. Utm. lekt. ang. samlif. Eget hus med stor trädgård. Ressällskap i sept. Prosp. och upplysn. genom Fröken Olga Dahl, Kungsträdgårdsgatan 18, Stockholm.

God inackordering

för herre eller dam från 1 sept. Slöjdgatan 7, 1 tr. t. h. Tel. Br 198.

NÅGRA bildade damer och herrar erhålla god ang. inack. vid Stjernfors pensionat på gränsen af Dalarne. Ungdom som önska lära hushåll utlofvas moderlig omvårdnad. Adr. Kopparberg.

I trefligt hem på landet emottagas nervösa och stilla sinnessjuka. Husmodren sjuksköterska med mångårig erfarenhet. Exam. sjuksköterska anställd. Tillfälle till läkarevård. Svar till »Godt hem 1906» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

ANSPRÅKSLÖSA, trefliga flickor af god familj, hvilka önska vistas i härlig trakt på landet, erhålla god inackordering fr. o. m. 1 sept. Pris 60 kr. pr månad. Svar till »Ingeniörsfamilj», Bofors p. r.

Famille française.

prend 3 pensionnaires. Vie de famille. 3 leçons par semaine. inclus. Du Bled. 166 B:d Montparnasse, Paris.

SUNLIGHT Tvål

Såpa och vanlig tvättvål förstöra kläderna, och därför använda alla sparsamma husmödrar SUNLIGHT TVÅL, som soknar tvätten på samma gång som den gör den bländande hvit och vacker. Följ bruksanvisningen!

Prenumerera på Idun!

EN 8—9 årig gosse önskas som både läs- och lekkamrat till egen son. Naturskön egendom på Gotland. Svar till Fru Olga Rettig, Hotell Frankfurt, Stockholm.

Hushållselever.

En à två unga flickor, som önska lära sig hushållsgöromål och trädgårdsskötsel, erbjudes inackordering i ovanligt naturskönt belägen prästgård i Ångermanland, nära Ångermanälfven. Utmärkta komm. Refererande kunna meddela sig med »A. S.», Weda.

PÅ egendom i Uppland önskas snarast en välartad gosse för att deltaga undervisning med egen. Fordringarna för inträde i 1 kl. elementarskola komma att läsas. Moderlig vård utlofvas. Svar till »Sigtuna», Sigtuna p.

Stjernfors Pensionat

och hvilohem adr. Kopparberg. 20 m. ö. h. på gränsen emot Dalarna erbjuder ang. stärk. landsvistelse åren om på längre eller kortare tid. Förtjusande natur. Utmärkt läkare. Daglig post och telef. Prospekt, upplys. på Turistföreningen, Stockholm.

MOTSATSGÅTA.

Nej, vig, fot, ben, dag.
Bilda ett mansnamn af begynnelsebokstäfverna till ofvanstående ords motsatser.

Mor.

BOKSTAFSGÅTOR.

1.

Med v ett drickbart fluidum,
Utan v någonting ur växtriket.

2.

Med k ett förstörelsemedel,
Utan k ett kvinnonamn.

3.

Med x ett fångstmedel,
Utan x ett redskap.

Fix.

BOKSTAFSUTBYTNINGS-GÅTA.

Med f någonting som är ämnadt att stöda;
Med n kan man småkräk och människor göda;
Med r: skär man bort dem, bli växterna döda.

Fru Sola.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 35.

ORDSPRAKSARITMOGRYFEN: Nya kvastar sopa alltid bra: nötter, nyckel, krasse, kusken, grefve, klocka, kapris, skratt, tibast, marmor, astrar, oskick, apotek, tranor, tonart, kobolt, modell, bukett, bandit, händer, kobbar, frossa, Anders.

APOKOPEN: Moder, mode, mod, mo, m.

LOGOGRYFEN: Tusensköna: ass, sus, snus, sköte, skönt, söt, Ane, snö, 13.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsare äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift till »Till Iduns läkare».

Ungmor. Hos Stille eller Werner får ni dylika af lämplig modell.

Förkyld. 1) I Berlin. 2) Ss evar till Vetgirig 4) i n:r 4. — Sannolikt lyckas det emellertid hvarken L. eller andra att bota ert onda ej ens genom den nämnda »metoden».

Ein. Båda dessa åkommor fordra operativ behandling. Med brännmedel o. d. lyckas man ytterst sällan.

Isa. Oss veterligt finnes intet medel däremot. Angående lämplig skötsel i öfrigt hänvisa vi till svaret till Brita 1) i n:r 5.

Medelålders fru. 1) Utan operativ behandling torde ni näppeligen kunna bli kvitt dessa åkommor. I alla händelser är en undersökning nödvändig för att afgöra, om det är kräfta eller icke. 2) Undersökning behöfves ju för öfrigt också angående ert allmäntillstånd. Huru eljes kunna föreskrifva »medicin»?

20-åring. 1) Möjligen skulle ni kunna erhålla lindring genom att två dagar ligga till sängs och hvar fjärde timma taga ett pulver af 1 gram bromnatrium och 1 gram aspirin (fyra om dagen). 2) Det beror naturligtvis på, hvilken operation bör ifrågakomma.

29-årig fru. Se svar till Tröstlös i n:r 3. Emellertid kan ni gärna fortsätta med det medel, ni användt, men i så fall minst två månaders tid, något som äfven er mor lämpligen kunde försöka. Dylika nervösa symptom gå för öfrigt aldrig fullständigt bort.

B. B. C. E. 1) För oss obekant, och naturligtvis likgiltigt, alldenstund »blodbrist» ej beror på minskad blodmängd. 2) Se svar till 52-årig fru i n:r 6. 3) Många olika orsaker. Hvilken i detta fall föreligger, bör en personligen konsulterad läkare kunna afgöra. 4) Se svar till 24 år 1) och 2) i n:r 9. Inre orsaker föreligga ej här (som vid »lefverfläckar»), utan blott abnormt ljuskänslig hud. 6) Ingen, hvarken för man eller kvinna. 7) Jo, naturligtvis.

D:r —d.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Hjalmar. Eder glupande »Längtan» bör nu bli tillfredsställd. Allt hvad ni har kunnat drömma er och mycket mera därtill finner den nämligen redan före sig — i papperskorgen!

Lisa H. »Bladen sakta falla» sjunger ni. Ja, ibland falla de till och med synnerligen raskt — när vi mottaga vissa »höstdikter».

Dagny. »Hur blir betalningen», undrar ni, för edra »söndagsstämningar i skogen»? Ack, bästa Dagny, efter förtjänst, d. v. s. plus minus noll. Tag vid nästa skogsutflykt med er stoppgarn och veckans trasiga strumpor.

Skugglyriker. De sända dikterna kunna ingalunda mäta sig med de åberopade. Möjligen kunna de ju vittna om en blygsam skaldeåder, som dock gör bäst i att förbli i skuggan.

...li. Inte så mycket poesi som pricken öfver ett i.

Mis har tydligen misstagit sig om sin kallelse.

Dala. Skall komma.

AKTIEBOLAGET STOCKHOLMS DISKONTOBANK

verkställer ***penningeremissor*** till in- och utlandet,

utställer ***resekreditiv*** betalbara på alla större såväl europeiska som utomeuropeiska bankplatser.

Sundsvalls Enskilda Bank
22 Fredsgatan 22.
Sparkasseränta — 4 proc.
Uthyr Kassafack,
årshyra från 15 kr.

2:ne flickor,

hyggliga och popra, den ena kunnig i matlagning o. d. samt duglig att med hjälp till grofsysslorna sköta ett mindre herregårdshushåll och den andra lämplig för och kunnig i öfriga hemsysslor få ordentligt aflönade platser 24 okt. å »Herregård», pr. Falkenbergsposten, Falkenberg.

PLATS såsom skrifbiträde och barnfröken i tjänstemannafamilj finnes för en bildad, anspråkslös, ordentlig, barnkär flicka, hälst ej under 20 år. Bör vara kunnig i sömnad och om möjligt musik. Svar jämte fotografi, rek. och löneanspråk till Doktorinnan Englund, Vänersborg.

Hushållerska,

proper, pålitlig och skicklig att på egen hand sköta hushållet erhåller god plats i bättre ungkarlshem i stad. Svar märkt »Framtid» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm och torde det åtföljas af betygsafskrifter och fotografi, som återsändes, jämte uppgift å ålder, lönepretentioner etc.

LÄRARINNA, undervisningsvan och musikalisk, önskas med snaraste till egendom belägen i södra Västergötland för att undervisa en 7 års flicka. Svar åtföljda af fotografi och rek. samt uppgift å löneanspråk sändes till »J. L. Lorentzon, Klefs gästgifvaregård, Mårdaklef.

UNG Värdinna, Hushåll. till herre, Kontors-, Handels-, Hushållsbitr. önsk. Ej inskrifningsafgift. 19 B, Malmskillnadsgatan, Sthlm. J. Larsson & C:o.

Lärarinna.

Allvarlig, språkkunnig, musikalisk kompetent att undervisa tvänne flickor i 2:dra och 5:te klassens kurser önskas nu genast. Betyg, fotografi och löneanspråk till Fru Marianne Landgraff, Orsa.

KOKERSKA fullt kunnig, ordentlig, pålitlig, försedd med goda rek. erhåller plats 24 okt. Svar till »Officersfamilj 6», Karlskrona p. r.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna önskas till den 15 sept. på landet för trenne flickor, 12, 8 och 7 år. Lön 200 kr. Svar, åtföljda af betygsafskrifter och fotografi till Disponent E. Wassberg, Sibbhult.

LÄRARINNOR, Hushållsfröknar, Sällskapsd., Värdinnor, Kontors-, Barnfröknar få goda platser genom Norra Inack:Byrån, Malmskillnadsg. 27 Sthlm.

Hushållerska,

medelålders, fullt kompetent att på egen hand sköta ett landthushåll får till hösten plats hos ogift ung landtbrukare. Svar med betyg samt uppgift om ålder och lönepret. till Ullevi Gård pr Gamleby.

LÄRARINNA önskas uti hem på Gottland för 13-årig flicka och 8-årig gosse. Önskligt vore handarbete och något musik. Svar till Fru Rettig, Hotell Frankfurt, Skeppsbron 16, Stockholm.

EN bildad tyska, något kunnig i svenska språket, erhåller plats som barnfröken för tvänne gossar, 3 och 4 år gamla, i officersfamilj i Stockholm instundande höst. Kunnighet i handarbete önskvärd. Svar under adress Fru Anna Enblom, Dalarö.

GOD plats i Stockholm för hushållsfröken, kunnig i matlagning sökes å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B, Stockholm. Etab. 1887.

PLATSSÖKANDE

PLATS i aktadt hem där husmor saknas önskas nu eller till hösten af ett fruntimmer med vänligt och godt sinnelag, fullt kunnig uti ett hems skötande samt van vid barn. Goda rek. finnes. Svar märkt »H. C. 39 år», Sala p. r.

UNG bättre flicka önskar komma i bildadt hem att gå frun tillhanda. Små pretentioner. Svar till »Gladlynt», Hållsta.

UNG flicka, som genomgått ettårig kurs i sjukgymnastik och massage, önskar plats. Hjälper äfven till med förefallande göromål. Ref. finnas. Svar till »C. I.», Iduns exp., Sthlm f. v. b.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna som genomgått seminarium önskar plats att undervisa mindre barn. God rek. finnes. Svar med löneuppgift m. m. till »Hösten 1906», Höör.

GODA hushålls- och barnföknar, lärarinnor m. m. till familjer finnas anmälda å Inack. Byrån, Norrköping. **Rikstel. 916.**

Ung flicka

med goda rek. från förut innehafda platser önskar till hösten plats i liten familj såsom husjungfru. Svar med närmare uppgift om lön m. m. emotses tacksamt under adr. »21 år», Grafversfors p. r.

20-ÅRIG FLICKA, från godt hem, önskar komma i bättre, snäll och treflig familj, för att lära och deltaga i alla inom ett hus förekommande göromål. Vill anses som familjemedlem. Svar till »Fritt vivre», Iduns exp. f. v. b.

MOT fritt vivre önskar dam af god familj komma i sådan i Stockholm för att tala och undervisa franska språket, hvilket hon genom långvarig vistelse och studier i Frankrike fullt behärskar. De bästa ref. Svar till »Undervisningsvan 1906», Iduns exp.

Demoiselle

de la Suisse française instruite de bonne famille, cherche place auprès des enfants ou pour aider dans le ménage. Vie de famille désirée. Bonnes recommandations. Ecrire français à »H. B. 120», poste restante, Neuchâtel, Suisse, ou suedois à »A. L.» p. r. Stockholm.

MOT fritt vivre önskar ung flicka till hösten plats i bättre familj. Den sökande har genomgått 8-klassigt läroverk med goda betyg, är kunnig i handarbete, språk och musik och villig hjälpa till med läxläsning om så önskas. Svar till »R. K.», Örebro p. r.

20-ÅRIG FLICKA med folkhögskole- o. flickskolebildning söker plats i god fam. Är villig åtaga sig skötseln af barn, hjälpa mindre skolbarn med läxläsning. Är kunnig i enklare klädsömnad och väfnad samt van vid husnhållsgöromål. Svar till »Ljung», Askersund p. r.

19-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, kunnig i enklare matlagning, bakning, sömnad och broderi, önskar plats i god familj på landet såsom hjälp och sällskap. Svar till »19», Krångede.

ANSPRÅKSLÖS flicka af god familj önskar mot fritt vivre plats i bättre hem, där man kan genom att deltaga i alla förek. göromål lära sig god hushållning. Svar till »Anspråkslös norrländska», Hudiksvall p. r.

Undervisningsvan lärarinna

med hem i Sthlm, önskar ge lektioner. Utex. från Priv. lär.sem. Svar till »B. L.», Hornsg. 79 II. Allm. tel. 13 884.

SMÅLÄNDSKA af god familj, önskar nu genast plats i familj där husmoder finnes. Har genomgått välrenommerad hushållsskola, och är kunnig i alla inom ett hem förefallande göromål. På lön fästes mindre afseende, men sökanden vill anses som medlem af familjen. Svar emotses tacksamt af »Maja», Skillingaryd p. r.

UNG, musikalisk flicka, önskar plats i familj som hjälp i hushållet eller skrifbiträde. Svar till »20 år», Strängnäs p. r.

VÄRDINNEPLATS hos bättre ungherre eller änkling, önskas till hösten af bildad, sparsam medelålders flicka med förmåga att göra ett hem trefligt. Utmärkta rek. Svar till »Amy Ohlsson», Norra Strömsgatan 13, Norrköping.

UNG bildad flicka önskar plats nu genast eller i höst i familj, att handleda barn, hjälpa till med sömnad, handarbete, läxläsning samt öfriga göromål. Goda rek. Svar till »Blenda», Göteborg p. r.

36-årig, bildad flicka

kontorsvan, språkk., barnkär, husl., intresserad, önskar plats i Sthlm. Svar till »Goda rek.», Djupadal p. r.

BILDAD, musikalisk flicka, elev af Rich. Anderson, vistats utrikes, genomgått husmoderskola, önskar plats i treflig familj som sällskap och hjälp i hemmet, undervisning, skrifbiträde eller dylikt. På lön mindre afseende. Svar till »Familjemedlem 23», Iduns exp. f. v. b.

PLATS önskas af 25-årig musikalisk flicka af god familj, som genomgått hushållskurs, är kunnig i handarbeten samt van och villig att deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Någon lön önskvärd. Svar till »Halländska», Hjuleberg, Heberg.

MASSAGE. Kvinnlig sjukgymnast önskar plats i familj, är äfven villig att något deltaga uti hushållsgöromål. Svar till »Sjukgymnast», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

STUDENTSKA önskar plats som lärarinna i trefligt hem. Svar till »E. 20», Norrtullsgatan 10 A, 3 tr. eller Iduns exp.

EN ung förlofvad flicka önskar vistas i prästfamilj under 1 års tid för att helt kunna sköta ett hushåll. Villig att betala, fordrar endast ett godt bemötande. Svar märkt »Förlofvad» till Iduns exp. senast den 15 sept.

EN ung flicka, som genomgått 6-kl. läroverk, önskar plats att läsa läxor med barn, undervisa i musik samt hjälpa till med alla i ett hus förefallande göromål. Svar till »Familjemedlem», Falun p. r.

Värdinneplats sökes

i aktadt hem af ung dam från god familj. Genomgått väl rek. hushållsskola, musikalisk, intresserad af allt till ett hems trefnad. Bästa ref. Svar till »September 1906», Iduns exp. f. v. b.

TVÅ flickor önska plats som underhusa och barnsköterska i finare familj i staden eller på landet. Svar mottages tacksamt märkt »21—23», Lerum p. r.

FLICKA, kunnig i matlagning, linnesömnad samt alla inom ett hem förek. göromål önskar plats som husföreståndarinna eller hushållerska nu eller 15 sept. Vackra mångåriga betyg. Svar »Norrländska», Postkontoret Linnégat., Stockholm.

EN ung flicka som genomgått fullständigt elementarläroverk önskar nu i höst plats som lärarinna i familj för att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik. Svar till »1906», Ulricehamn.

Hushållselev.

En anspråkslös flicka önskar plats som elev att grundligt lära hushåll, hälst å större herrgård. Svar med prisuppgift till »Hushållselev» Oxelösund p. r.

Foulard- Liberty- Chiné- Bast- Merveilleux- Skotskt-

Siden

i alla prisläger; **franko** och **tullfritt** till hemmet.

Profver omgående.

Sidenfabrik. HENNEBERG, ZÜRICH (K. o. K. Hoflev.)

LEGITIMERAD (kvinnl.) sjukgymnast med goda betyg önskar i höst anställning i Sverige eller utomlands. Svar till »Gymnastikdirektör O.», Iduns exp.

Värdinneplats

i finare hem sökes af yngre, bildad fru. Svar till »Representativ», Iduns exp.

HUSHÅLLERSKEPLATS sökes af duglig och pålitlig flicka, som är van att med omsorg sköta sina åliganden. Svar till »Plikttrogen», Falun p. r.

EN bättre flicka med elementarbildning och sångröst önskar plats som hjälp och sällskap hälst i musikalisk familj. Har små pret., men sätter stort värde på ett vänligt bemötande. Svar till »Familjemedlem E. B. Ö.», Iduns exp.

HUSLIG bättre flicka önskar mot fritt vivre komma i god familj, där hon kan vara husmodern till sällskap och hjälp. Svar till »Hösten 1906», Iduns exp. f. v. b.

EN 20 års musikalisk flicka önskar nu genast plats i bättre familj som sällskap eller att gå frun tillhanda. Sökanden har genomgått elementar- o. handelsskola. Svar afvaktas tacksamt till »20 V.», Iduns exp.. Sthlm.

FLICKA önskar plats i god familj som hjälp åt frun. Kunnig i matlagning och andra till ett hushåll hörande göromål. Goda ref. Svar till »Hanna» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

MUSIKALISK och undervisningsvan lärarinna önskar plats, hälst i Stockholms närhet. Goda bet. och ref. Svar till »Elsa 28», Iduns exp.

En lifsuppgift

sökes af troende, medelålders fruntimmer, hälst någon kristlig verksamhet. Har i 4 år varit medhjälparinna vid en hushållsskola för utbildande af tjänarinnor. Kunnig i sömnad och i de flesta inomhus förekommande göromål. Svar till »M—R.», Iduns exp.

LÄRARINNA önskar plats i familj (hälst i Stockholm) för att undervisa mindre barn och biträda i husliga göromål. Svar till »Barnkär», Postkontoret Handtverkaregatan, Stockholm.

Värdinna.

Verkligt duglig, bildad, musikalisk flicka önskar plats. Utm. betyg och ref. Ekonomiskt oberoende. Svar till »Gladt lynne», Iduns exp.

Hurtig skånska

önskar plats å kontor eller i hem som sällskap och hjälp. Innehar för närvarande plats å kontor. Äger kunnighet i musik, handarbete o. sömnad. Är frisk, praktisk och har godt föräldrahem. Tacksam om svar inom 6 dagar till »Netten 20 år», Malmö p. r.

SOM husmoders hjälp önskar bättre flicka plats. Kunnig i enklare matlagning jämte andra hush. göromål. Svar till »Familjemedlem», Morgongåfva.

18-ÅRIG musikalisk flicka med 8 kl. elementarbildning önskar — mot fritt vivre och anses som familjemedlem — komma till finare familj på 3 à 6 månader för att få deltaga i med ett hems skötande och representering förefallande göromål. Benägna svar till »Ingrid 1907» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Husföreståndarinneplats

sökes af ung fru till bättre hem där husmoder saknas. Har förut innehaft en dylik plats, men blifvit genom förändring i hemmet ledig från densamma. Äfven van att handleda barn. Ref. finnas. Villig att deltaga i skrifgöromål om så önskas. Svar till »C. B. 26 år», Bettna p. r.

UNG, bildad flicka, önskar plats, hälst å större landtegendom, att vara husmoders hjälp och sällskap. På lön fästes mindre afseende, men önskar anses som medlem af familjen. Svar till »G. S.», Jönköping p. r.

MOT fritt vivre önskar en kvinnlig 8:de klassist läsning med barn. Svar till »M.», Iduns exp.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna söker plats. Skicklig i svenska ämnen, språk, musik, handarbeten. Barnkär, intresserad. Svar »Nitisk», Iduns exp. f. v. b.

Å Djursholm

erhålles i höst i stilla hem, god inackordering. Adress von Essen, Huddinge.

I Privata Ålderdomshemmet

i Enköping finnes hel inackordering från den 1:sta okt. Pris 700 kr. pr år eller 65 kr. i mån. God vård utlofvas.

Ludvika Furuhäll.

1 kl. Pensionat 5 tim. resa fr. Sthlm. Öppet året om. Emottager inack. på längre och kortare tid. Moderat pris. Rikst. 74.

Nytt Pensionat

för resande i Göteborg. Norra Hamngatan 34. Centralt beläget, propra rum, goda bäddar, moderata priser.

Anna Wickström.

För klena och sjukliga

barn, (dock ej lungsiktiga) som behöfva vistas på landet och äfven åtnjuta undervisning finnes god inackordering i skogstrakt den 1 okt. Öm, moderlig omvårdnad. Billigt pris. Utmärkta ref. Svar till »Godt hem B. P.», Iduns exp.

Inackordering pa landet.

Ett äldre, bildadt fruntimmer önskar inackordering på landet i godt hem. Eget rum. Möbler finnas. Svar till »Godt hem», Iduns exp.

Hushållselever

och några andra unga flickor kunna nu få inackordering på naturskönt belägen egendom i Södermanland. Ungdom finnes. Svar till Fru Tora Anander, Dalby, Bettna. Rikstelefon.

Öfriga inackorderingsannonser å sid. 2

F. W. Campanius
43 Vesterlånggatan 43
Rikhaltigaste sortiment i **Klädningstyger!** Välsorterad Damkonfektion 1 tr.
Förstklassig atelier. Skicklig direktrice.
Skicklig Damskräddare för Tailor Mades.
Solida, moderna varor! Moderata priser!

D:r Kleens

(ett-åriga) kurs för damer i *Massage och Sjukgymnastik* börjar måndagen den 1 okt. kl. 11 f. m. *N:o 15 Klara södra Kyrkogata, 2 tr. upp.* OBS.! Prospekt begäres helst under adress Saltsjöbaden.

I sjukgymnastik o. massage

börjar undertecknad en sex mån. kurs d. 15 okt. Pris 300 kr. Adr. Karlavägen 22, Stockholm.
Professor G. A. Unman.

Tandläk. Elias Widfond,

25 Regeringsgatan 25,
insätter artificiella tänder. Plomb. med guld, amalgam o. emalj. A. t. 10267. Moderata priser.

Barnmorskan

Fröken Ester Beckman,
adr. tomt 68, Skara, åtager sig efter öfverenskommelse praktik i familjer. Ref. på begäran.

Wirserums Ekmöbler

Stockholm, Birgerjarlsgatan 22.
Göteborg, Victoriagatan 5.
Eller direkt från
EKELUNDS SNICKERIFABRIKS A.-B.,
WIRSERUM.

Bruxelles-Belgique.

Un Institut de 1:er rang, pour terminer l'éducation des jeunes filles, se recommande aux bonnes familles suédoises.
Langue française par professeurs officiels — de l'Université et du Conservatoire.
Grandes facilités pour les arts, musique, langue anglaise et allemande.
Références demandées et données.
Nombre d'élèves limité.
Prix — tout compris — deux mille cinq cents francs — excepté musique.
S'adresser à la Directrice M:me Bourdes Mirammont, Avenue Brugmann 125.

Banyuls Trilles.

Ett aptitgifvande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.
Pris pr butelj kr. 3,50 hos
HÖGSTEDT & C:o,
Stockholm, **32 Regeringsgatan.**

TVÄTTA OCH FÄRGA

edra Klädningar, Kostymer, Gardiner, Täcken, Mattor m. m. hos

LUNDBY

Skönfärgeri o. Kemiska Tvätt, Göteborg.

Af intyg bedja vi endast få meddela följande:
Jag har flera gånger begagnat mig af Lundby Kemiska tvätt för rengöring af balklädningar, plymer m. m., och har det sätt, hvarpå arbetet utförts, alltid varit till min stora belåtenhet.
M. Siöcrona,
Hoffröken hos H. K. H. Härtiginnan af Västergötland.

Lektioner i Linnesömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)

Kurserna börja åter 17 sept. Före 14 sept. är adressen Asarum, Blekinge län.
KARIN EGNÉR. EVA EGNÉR.
Styrmansg. 21 II. Rikst. 3530. Allm. t. 21004.

En fullständig lärokurs

i Massage-behandling, Sjuk-, Apparat- och Ortopedisk Gymnastik m. m. jämte härtill hörande teoretiska ämnen, begynner denna höst. Närmare meddelar Professor Nycander, Göteborg, Linnégat. 6

Praktisk väfbok af Nina von Engeström, exp. endast från Väfskolan i Örebro à 3 kr. Väfkurser pågå nästan oafbrutet. Beställningar mottagas.

145 från olika landsändar hafva reflekterat, men vi behöfva flera hundra än. Se Idun n:r 32 och 33: DAMER af god borgerlig till och med högsta samhällsställning, etc.

Rudholms Kakelfabrik

Norrköping.

Enkla och dekorativa kakelugnar i modern smakriktning.
Ill. priskurant på begäran.

Leverantörer till H. Majestät — Konungen af England.

LEA & PERRINS' SÅS

är den ursprungliga och äkta **Worcestershire** och är tillagad efter originalreceptet. Rekvirera och yrka på att endast få LEA & PERRINS' Sås, den är oöfverträfflig till fisk, kött, vildt, såser eller soppor.

Varnas för dåliga efterapningar.

Säljes en gros hos fabrikanterna Worcester; Crosse & Blackwell, Limited, London, samt hos öfriga exporthus.

RICHARD ANDERSSONS MUSIKSKOLA.

Höstterminen börjar den 15 September 1906. Anmälningsdagar: Onsdagen den 12 och Torsdagen den 13 September kl. 12—2 och 5—6 e. m. Mottagningstid för skolan: kl. 1/2—1/3 e. m. alla dagar fr. o. m. den 15 September och Richard Anderssons mottagning från samma dag: Onsdagar och Lördagar kl. 1/2—1/3 e. m.
Brunnsgatan 28, 2 tr., Stockholm.
Filialer finnas å Söder, Östermalm samt öfre Norrmalm.

Kristinehamns Praktiska Skola,

Sveriges största och mest mångsidiga praktiska läroanstalt,

börjar i höst sitt 29:e läsår och omfattar följande *Fackafdelningar:* **Allmänna afdelningen, Handelsafdelningen, Rit- och Byggnadsafdelningen, Högre Byggnadsafdelningen, Förberedande afdelningen,** för inträde i statens landtbruksinstitut, bergsskolan och tekniskt läroverk, **Juridiska Seminariet** (det enda i Sverige), **Landtbruksafdelningen, Kontrollassistentkurs, Slöjdafdelningen,** för kvinnor. **Hushållsafdelningen** samt **Stenografi** och **Maskinskrifning.** Lärare, synnerligen väl renommerade för undervisningsskicklighet. Den för hvarje afdelning självständiga undervisningen i och för de samma utmärkande ämnen samt verklig valfrihet mellan de olika ämnena gifva vår skola företräde framför andra. Öfver **5,000** elever hafva hittills bevistat vår skola. **Hufvudkurserna** börja 1 sept., 1 okt., 1 nov. och 9 jan. Program och upplysningar mot dubbelt porto. Bref rörande skolan adresseras endast till *Praktiska skolan, Kristinehamn.* Rikstelefon. OBS.! Ny tidsenlig lokal med härligt läge.
Carl Pehrson.

Gör Kaffet billigt

genom att alltid blanda detsamma med **ARLA-KAFFE** af Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda tillverkning. Därigenom erhåller man äfven den hälsosammaste och bästa kaffedryck som finnes att få, ty kaffets skadliga verkningar upphäfvas, magen blir icke förstörd och man känner sig icke nervös, som då enbart kaffe drickes, utan ett allmänt välbefinnande inträder. Enda lämpliga kaffetillsats, förordad af de mest framstående professorer och läkare. Paketer à 25 och à 10 öre i alla speceri- och diverseaffärer

GUBBENS TVÄTTPULVER

är fritt från klor och andra frätande ämnen. Användes med fördel såväl till storbyk som småtvätt; rena, hvita, friskt luktande kläder erhållas.
Pris 25 öre pr paket.
Holst & C:o Tekn. Fabrik, Stockholm.

ALLT OCH ALLA

öfverträffas af **IDEALBRÄNNAREN,** som lämnar 21 timmars Auerljus för 1 liter fotogén. Passar i alla lampor. Fins den ej i Eder närmaste lampaffär sändes den franco och bräckfritt mot 8 kronors postförskott. Begär prospekt!

Aktiebolaget Johan Ekelund, Ystad.
Patentinnehafvare för Sverige.

500,000 kr.

Lån beviljas. Ingen borgen. Ansökan insändes till »Rentier», Malmö. Uppgif sysselsättning.

Landställe.

En vinterbonad villa m. balk. & verandor vid Nybro Brun & köping, 3/4 tim resa från Kalmar säljes eller uthyres event. delvis möblerad. Fruktträdgård. Skogrik trakt. Järnkällor. Svar t. »Förmånliga vilkor», p. r. Nybro.

Torrmjölk

från
Martin Ekenbergs A.-B.,
Birger Jarlsgatan 93, Stockholm.
Rikstel. 6893. Allm. Tel. 6842.

Torrmjölk:
är verklig mjölk i torr form utan några tillsatser, innehåller skummjölkens alla värdefulla beståndsdelar. Vid mjölkens intorkning borttages endast vattnet.

Torrmjölk:
håller sig oförändrad, då densamma förvaras å torr, fuktfri plats.
Begär bruksanvisning. Finnes hos alla välförsedda specerihandlande.

Hårborttagaren.

Befriar genast från missprydande hår eller skägg.
Pris kr. 2.50 + porto pr ask.

Tekniska General-Depôten,
Riddaregatan 15, Stockholm.

Kommanditbolaget

KOCK & Co.,

20 Skeppsbron 20,
försäljer:

Stenkol, Koks Antracit.

Rikstel. 2235 **Allm. tel. 2266**

Kindergarten i Norrköping.

För unga flickor börjas ny kurs nästkommande september. Utbildning för såväl privat- som folk-kindergarten. Prospekt och närmare upplysningar erhålles genom undertecknade.
Ellen och Maria Moberg. Skolg. 18, Norrköping.

STOCKHOLMS MUSIK-INSTITUT,

Brahegatan 7 B ö. g. 3 tr. Allm. Tel. 11596.

Höstterminen börjar den 17 September. Anmälningsdagar: Fredagen den 14 och lördagen den 15 Sept. kl. 1/21—1/23 samt 1/26—1/27 e. m. Efter d. 17 Sept. mottagningstid: Måndagar och torsdagar kl. 1/22—1/23. Prospekt tillhandahålles.
Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Bildungsanstalt für Frauenberuf Halle a. Saale.

Pension f. junge Mädchen, sprachliche u. wissenschaftliche Ausbildung, Unterricht im Seminar f. Erzieherinnen frei, Französin, Prospekte gratis.
Halle a. S., Harz 13. Seminardirektor Pastor em. R Mayer.

ÖREBRO KINDERGARTEN.

Teor. och prakt. kurs för unga flickor börjar 18 Sept.
Utbildning för Kindergarten, hem, barnhem, barnkrubbor m. m.
Prospekt och upplysningar genom
Fröken Maria Kjellmark, Örebro

Vasa Kindergarten,

Upplandsgatan 18, II tr., Tel. Vasa 668.
Höstterminen börjar torsdagen d. 20 Sept.
Anmälningar mottagas dagl. kl. 10—11 f. m.
Prospekt på begäran. **Hilda Troili.**

Wallerstad Privatpensionat

för bröstsjuka och konvalescenter.

Lämpligt och härligt beläget i Småland 627 f. ö. h.

Full sanatorievård. Dubbelsidig ligghall.

Öppet året om. Läkare: Provinsialläkaren D:r **G. R. Boman,** Wernamo.
Prospekt på begäran.
Adr.: **Pensionatet Wallerstad, Kärda.**

Östermalms Högre läroanstalt för flickor

13 Kommendörsgatan 13.

Läroverket, som omfattar småskola, åttaklassig flickskola, hushållsskola och gymnasialafdelning, bereder för studentexamen, Gymnastiska centralinstitutet och Högre lärarinneseminarium.
Gossar beredas till realskolans första och andra klass.
Anmälningar af nya elever mottagas i skolhuset kl. 1/212—1/21 midd.
Désirée Schwartz. **D:r Eugène Schwartz.**
Rektor.

John G. Jacobsson

har återtagit sina musiklektioner (Piano, Harmonilära, Ensemblespelning). - - - -
Sibyllegat. 69 III. Tel: Riks 8721, Österm. 3063.
Träffas måndag o. torsdag 2—3 e. m.

Alltid bäst

köpas kautschukstämplar från nordens äldsta och största affär i branschen, **John Fröberg, Finspong!** Profstämpel och illustr. priskur. å de varor, jag förer, gratis, ej franko, om denna annons urklippes och insändes. Det lönar sig att blifva agent.

Fräkenpomada

är det *enda absolut säkra medel* att snabbt och utan obehag borttaga *fräknar, leverfläckar* och *solbränna* samt göra den *fulaste hy hvit* och *vacker.*

Ofelbar verkan garanteras.

Fräkenpomadan innehåller inga för hyn skadliga beståndsdelar.
Många intyg och tacksamhetsbref från hela Skandinavien.
Pris 3 kr. pr burk. Expedieras emot postförskott eller efterkraf.

Tekniska General-Depôten Stockholm,
15 Riddaregatan 15.

Som elev

emottages å privat sjukhem för nerv- o. lugna sinnessjuka anspråkslös flicka m. elementarskolebildning, som har håg och fallenhet för sjukvård. Sökanden, öfver 20 år, bör äga en inneboende kallelse, drifven af kärlek till de sjuka och deras vård. Adr. Fru Djurson, Vestansjö, Tenhult.

Aktiebolaget Göteborgs Bank

t. d. Göteborgs Enskilda Bank.
12 Brunkebergstorg 12.

Sparkasseränta 4 proc.

Aktiebolaget Stockholms Diskontobanks Notariatafdelning,

Regeringsgatan 8,

ombesörjer köp och försäljning af ***aktier, obligationer*** och ***andra värdepapper,***
upprättar och granskar alla slag af ***rättsliga handlingar,***
verkställer boutredningar.
emottager ***öppna*** och ***slutna depositа,***
uthyr ***förvaringsfack*** från 15 kr. för år.

Prenumerera på Idun!

Wilhelmssons Boktryckeri A.-B., Stockholm 1906.